

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Preventivně výchovná činnost ve školní praxi

Preventive pedagogical activities in academic practice

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství praktického vyučování a odbor. výcviku

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Miroslava Kovaříková, PhD.

BEDNÁŘOVÁ

JANA

2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Bednářová** Jméno: **Jana** Osobní číslo: **504362**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávající katedra/ústav: **Institut pedagogických a psychologických studií**
Studijní program: **Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Preventivně výchovná činnost ve školní praxi

Název bakalářské práce anglicky:

Preventive Educational Activities in a School Practice

Pokyny pro vypracování:

Bakalářská práce je zaměřena na připravenost vybraných škol v oblasti požární prevence. Teoretická část vymezuje na základě práce s dostupnými zdroji legislativní ukotvení problematiky, definuje vybrané pojmy (evakuace, krizová situace, mimořádná událost, požární bezpečnost) a specifika evakuace.

Na základě realizovaného výzkumného šetření a z identifikace případných rezerv v přípravě lidských zdrojů při vzniku mimořádné události v oblasti požární bezpečnosti budou stanovena doporučení, která by při jejím vzniku měla vést k maximální možné míře ochrany zdraví a života žáků i učitelů.

Seznam doporučené literatury:

BEBČÁK, Petr., DUDÁČEK, Aleš., ŠENOVSKÝ, Michal. Vybrané kapitoly z požární ochrany III. díl. 1. vydání. Ostrava: Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2006. 44 s. ISBN 80-86634-98-1.
FOLWARCZNY, Libor., POKORNÝ, Jiří. Evakuace osob. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. 125 s. ISBN 80-86634-92-2.
POKORNÝ, Marek., HEJTMÁNEK, Petr. Požární bezpečnost staveb: syllabus pro praktickou výuku. 3. vyd. Praha: ČVUT, 2021. ISBN 978-80-0010-6839-7.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D. institut pedagogických a psychologických studií MÚ

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **05.01.2022** Termín odevzdání bakalářské práce: **28.04.2022**

Platnost zadání bakalářské práce: _____

PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

doc. Ing. David Vaněček, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Studentka bere na vědomí, že je povinna vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studentky

BEDNÁŘOVÁ, Jana. *Preventivně výchovná činnost ve školní praxi*. Praha: ČVUT 2022. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 21. 01. 2022

Podpis:

Poděkování

Předtím, než se seznámíte s textem bakalářské práce, bych ráda poděkovala za odborné vedení a připomínky vedoucí mé práce PhDr. Miroslavy Kovaříkové, Ph.D. a za metodické vedení práce též Mgr. Lucii Miklíkové. Dále bych ráda poděkovala také plk. Ing. Štefanovi Molnárovi řediteli odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení a mjr. Mgr. Jakubovi Růžičkovi DiS. vedoucímu ochrany obyvatelstva HZS hl. m. Prahy, kteří mi dovolili nahlédnout do interní dokumentace a podělili se se mnou o své zkušenosti.

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce se věnuje problematice preventivně výchovné činnosti ve školní praxi.

Jejím cílem je zhodnotit, jak jsou v současné době učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany. V případě, že budou v přípravě učitelů v dané oblasti odhaleny rezervy, klade si práce za cíl stanovit taková opatření, která by v praxi při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany vedla k maximální možné míře ochrany všech účastníků.

Na základě kvalitativního výzkumu jsem zjistila, že učitelé vybraných základních škol se na vznik požáru připravují tak, jak jim to ukládá zákon, není ale jisté, zda by učitelé dokázali při vzniku mimořádné události teoretické znalosti využít v praxi. Praktická příprava učitelů v problematice vzniku mimořádné události ve škole je nedostatečná. Jedním z faktorů, které by mohly učitelům pomoci zvládat průběh mimořádné události, je připravenost dětí. Žáci základních škol se připravují na vznik mimořádné události podle RVP ZV. Učivo zde však má nedostatečný rozsah a učitelé na něj ještě mají velmi málo prostoru. Praktická příprava žáků v oblasti požární ochrany je také nedostatečná. Navrhovaná opatření jsou: Zavedení testování znalostí učitelů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, povinná účast učitelů a ředitelů základních škol na dalším vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, zavedení samostatného předmětu civilní ochrana RVP, povinná účast žáků základních škol na praktické přípravě v oblasti ochrany při vzniku mimořádných událostí, cvičná evakuace za přítomnosti příslušníků HZS ČR, realizace dalších cvičných evakuací za přítomnosti příslušníků HZS ČR a vyšší frekvence (dobrovolné) spolupráce s příslušníky HZS ČR a dalšími organizacemi v oblasti praktické přípravy učitelů a žáků na vznik mimořádné události.

Klíčová slova

Požární bezpečnost, učitel, žák, mimořádná událost, požár, evakuace, opatření, příprava.

Abstract

The submitted bachelor's work is concerned with the issue of preventive educational activity in academic practice.

Its goal is to evaluate how the teachers of chosen primary schools are prepared for an extraordinary occurrence in the field of fire safety. If there are gaps discovered in the preparation of the teachers, the work attempts to come up with such measures, that would guarantee the biggest possible protection of all people involved in the extraordinary occurrence.

The qualitative research has shown that the teachers of chosen primary schools are prepared in accordance with the law, it is unclear however, whether they would be able to use this knowledge in practice. The practical preparation of the teachers in the issue of an extraordinary occurrence in the field of fire safety in schools is insufficient. One of the factors which could help the teachers deal with the situation is the readiness of the children. Students of primary and secondary schools prepare for such occurrences according to RVP ZV. But the curriculum here doesn't have sufficient extent and the teachers have very little time for it. The practical preparation of the students in the field of fire safety is also insufficient.

The suggested measures are: introduction of testing the teachers on the knowledge of fire safety and protection of health at work, mandatory participation for teachers and principals of primary schools in further education in the field of protection of the population, introduction of a special subject focused on the civil protection RVP, mandatory attendance of the students of primary schools on practical preparation in the field of protection in the case of an extraordinary occurrence, fire drills in the presence of the members of HZS ČR and a higher frequency (voluntary) of cooperation with members of HZS ČR and other organizations linked to practical preparation of teachers and students for extraordinary occurrences.

Key words

fire safety, teacher, student, extraordinary occurrence, fire, evacuation, measure, preparation

Obsah

PROHLÁŠENÍ.....	5
PODĚKOVÁNÍ	6
ABSTRAKT	7
KLÍČOVÁ SLOVA.....	7
ABSTRACT.....	8
KEY WORDS.....	8
OBSAH.....	9
ÚVOD	11
TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VYMEZENÍ POUŽÍVANÝCH POJMŮ	13
1.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST.....	13
1.2 POŽÁRNÍ OCHRANA	14
1.3 KRIZOVÁ SITUACE A KRIZOVÝ PLÁN	14
1.4 EVAKUACE.....	15
1.4.1 Požárně bezpečnostní plán.....	15
1.4.2 Požárně bezpečnostní zařízení	16
2 POŽÁRNÍ OCHRANA VE ŠKOLNÍ PRAXI	17
2.1 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ A POVINNOSTI VE ŠKOLÁCH NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY	17
2.2 PŘÍČINY VZNIKU POŽÁRŮ VE ŠKOLÁCH	19
2.3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ EVAKUACI OSOB PŘI MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	21
2.3.1 Psychický a fyzický stav osob při požáru	21
2.3.2 Druh provozu a jeho stavební řešení.....	23
2.3.3 Připravenost učitelů na vznik požáru	24
2.3.4 Připravenost žáků na vznik požáru.....	27
PRAKTICKÁ ČÁST	29
3 METODOLOGIE.....	30
3.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	30
3.2 VOLBA VÝZKUMNÉ STRATEGIE A METOD VÝZKUMU	30
3.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	32
4 VÝZKUM.....	33
4.1 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	33
4.1.1 Příprava učitelů na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany	33
4.1.2 Příprava žáků na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany	34
4.1.3 Dostatečnost přípravy učitelů na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany	35

4.1.4	<i>Požadavky učitelů na školní praxi v oblasti požární ochrany.....</i>	36
4.2	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	37
4.3	DOPORUČENÍ A DISKUSE.....	39
4.3.1	<i>Na straně učitelů</i>	39
4.3.2	<i>Na straně žáků</i>	41
4.3.3	<i>Na straně školy.....</i>	43
5	ZÁVĚR	49
6	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	52
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	55
	SEZNAM PŘÍLOH	56
	PŘÍLOHA 1 - UKÁZKA POŽÁRNÍHO EVAKUAČNÍHO PLÁNU ŠKOLY	57
	PŘÍLOHA 2 - DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY PRO ŠKOLY	65
	<i>Dokumentace PO pro školy bez zvýšeného požárního nebezpečí</i>	65
	<i>Dokumentace PO pro školy se zvýšeným požárním nebezpečím</i>	65
	<i>Dokumentace PO pro školy s vysokým požárním nebezpečím.....</i>	66
	PŘÍLOHA 3 - PŘÍKLADY 2 SKUTEČNÝCH UDÁLOSTÍ:	67
	1) <i>Místo a čas vzniku požáru</i>	67
	2) <i>Místo a čas vzniku požáru</i>	71

Úvod

Bezpečnost žáků a studentů na školách je dnes pravděpodobně jedním z nejdiskutovanějších témat. Ohrožení, se kterými se žáci mohou ve škole setkat, je mnoho, za všechny jmenujme například živelní pohromu, ohrožení žáků salmonelózou, únik plynu, vyřazení zdroje pitné vody, teroristický útok nebo vniknutí psychopatické osoby do vnitřních prostor školy. Tato bakalářská práce se zabývá jedním z vnitřních druhů ohrožení žáků a studentů ve škole, kterým je vznik požáru. Jejím cílem je zhodnotit, jak jsou v současné době učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany. V případě, že budou v přípravě učitelů v dané oblasti odhaleny rezervy, klade si práce za cíl stanovit taková opatření, která by v praxi při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany vedla k maximální možné míře ochrany všech účastníků.

V teoretické části se snažím odpovědět na otázku, proč patří školství mezi nejsložitější segmenty požární ochrany. Dále v teoretické rovině odpovídám také na otázku, zda existují pro přípravu učitelů a dětí základních škol v oblasti požární ochrany vhodné podmínky.

Abych mohla odpovědět na výše uvedené otázky, věnuji se v teoretické části práce, po stručném vymezení používaných pojmů, tématu požární ochrany ve školní praxi. Hledám faktory, které ovlivňují evakuaci, věnuji se příčinám vzniku požárů ve školách a legislativnímu ukotvení dané problematiky.

Cíl práce je naplněn prostřednictvím výzkumného šetření, jehož výsledky prezentuji v praktické části práce. V praktické části práce uvádím také doporučení s odůvodněním a diskuzi k jejich vhodnosti zavedení do praxe.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení používaných pojmů

1.1 Mimořádná událost

Každý občan České republiky má právo na zdraví, život a ochranu svého majetku. To mu zaručuje Listina základních práv a svobod. Může se ale stát, že tato práva mohou být nepříznivými a škodlivými jevy, havárií či lidským faktorem narušena. Nastane-li tato situace, hovoříme o ní jako o mimořádné události. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů hovoří o mimořádné události jako o „*škodlivém působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“.¹³

Jedná se tedy o událost, kterou již nelze řešit běžnými prostředky a kde je pro odstranění jejich následků nutné přivolat složky integrovaného záchranného systému (policie, jednotky požární ochrany, záchrannou službu apod.).

S termínem mimořádná událost souvisí další dva termíny, riziko a hrozba. Rizikem se rozumí pravděpodobnost výskytu nežádoucích dopadů (ztráta, škoda, újma) v důsledku živelních či jiných pohrom. Riziko je vždy místně specifické. Závisí jednak na ohrožení a jednak na zranitelnosti chráněných zájmů v daném místě. Vyjadřuje tedy, co by se mohlo stát. Riziko je vlastností hrozby, která vyjadřuje pravděpodobnost vzniku nějakého negativního jevu, činnosti či události.¹⁴

Základní školy mohou být ohroženy zejména těmito událostmi:

- *Teroristický útok*: zkušenosti z předešlých incidentů z různých koutů světa poukazují na to, že teroristické útoky mohou být páčány zvenčí, organizované však mohou být i samotnými žáky.¹⁵

- *Povodeň*: velkým a nebezpečným povodním čelila Česká republika např. v letech 1997 a 2002. Došlo při nich k rozvodnění mnoha řek, evakuováni museli být žáci a studenti z mnoha škol.

- *Epidemie*: pro případ rizika šíření epidemie nemusíme chodit daleko. Na začátku roku 2020 začal celý svět bojovat s pandemií nového koronaviru (C-19), což mělo za následek významné omezování školní docházky žáků a studentů, zařazeno bylo do školní výuky také mnoho preventivních opatření.

¹³ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 73/2000, ustanovení § 2, písm. b).

¹⁴ Riziko. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/riziko.aspx>

¹⁵ Základy ochrany měkkých cílů - metodika. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

- *Požár*: ten může vzniknout ve škole z různých důvodů – z nedbalosti, podílet se na něm mohou různé technické závady či nesprávné instalace zařízení, může dojít také k úmyslnému zapálení, v důsledku zásahu blesku či dopravní nehody, příčiny požáru mohou souviset s komíny či topidly.

I když některé výše uvedené mimořádné události nejsou v našich podmínkách příliš pravděpodobné, a tudíž ani časté, je úkolem vedení základních škol (a dalších orgánů) zajistit žákům a zaměstnancům bezpečí a učinit taková opatření, která vniku těchto jevů předcházejí nebo alespoň směřují k částečnému zabránění jejich vzniku.

1.2 Požární ochrana

Požární ochranou se rozumí aplikace technických a teoretických prostředků prevence požáru (například povinné školení požární ochrany zaměstnanců), které vychází z požadavků platných právních předpisů v oblasti požární ochrany. Nejdůležitějším předpisem je zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně (dále jen zákon o požární ochraně), který např. školám stanoví povinnost zpracovávat předepsanou dokumentaci požární ochrany a plnit podmínky požární bezpečnosti.¹⁶ Dále se jedná o vyhlášku č. 246/2001 Sb., Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (dále jen vyhláška o požární prevenci).

Účelem těchto předpisů je vytvářet podmínky pro ochranu života, zdraví a majetku. Dle nich je každý povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil životy a zdraví žáků, spolužáků, učitelů a dalších zaměstnanců školy.

Termínu požární ochrana je legislativně nadřazen termín bezpečnost a ochrana zdraví při práci, v rámci školní praxe je potom požární ochrana vnímána jako jedno z témat ochrany obyvatelstva (civilní ochrany).

1.3 Krizová situace a krizový plán

Mimořádná událost, při které je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení, se nazývá krizovou situací. Krizovou situací ve škole tedy bude v našem případě (oblast požární ochrany) vznik požáru – situace, která vyžaduje rychlá, samostatná a především správná rozhodnutí. Každá škola má mít pro tyto příležitosti vypracovaný krizový plán, který má zajistit všem žákům i zaměstnancům školy bezpečí při vzniku krizové situace.

Krizový plán je součástí Minimálního preventivního programu a Školního řádu školy. Jeho základem jsou Metodická doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT č. j. 21291/2010-28).

¹⁶ Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 34/1985, ustanovení § 15.

1.4 Evakuace

Evakuací se rozumí souhrn organizačních a technických opatření, která zabezpečují přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí na bezpečné místo s cílem předejít ztrátám na životech nebo na hmotných prostředcích.¹⁷ Je součástí opatření při řešení mimořádných událostí, proto je její problematika úzce spojena jak se vznikem požáru, tak s oblastí požární ochrany obecně.

Z hlediska rozsahu opatření rozlišujeme mezi objektovou a plošnou evakuací. Objektová evakuace zahrnuje evakuaci osob jedné budovy nebo malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, budov technologických provozů a dalších objektů. Plošná evakuace zahrnuje evakuaci obyvatelstva, konkrétně všech osob v místech ohrožených požárem, s výjimkou těch osob, které se budou podílet na záchranných pracích nebo řízení evakuace.¹⁸

Z hlediska délky trvání rozlišujeme mezi evakuací krátkodobou (která nevyžaduje dlouhodobé opuštění objektu či prostoru a nevyžaduje realizovat další opatření, která souvisí s péčí o evakuované osoby) a evakuací dlouhodobou (která vyžaduje dlouhodobé opuštění objektu či prostoru a zpravidla je v jejím rámci zapotřebí realizovat opatření související s péčí o evakuované, jako je např. zajištění náhradního ubytování).¹⁹

Přednostně se evakuace plánuje pro vybrané skupiny obyvatelstva, mezi které patří vedle pacientů ve zdravotnických zařízeních nebo osob zdravotně postižených také děti do 15 let věku.²⁰

1.4.1 Požárně bezpečnostní plán

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru v ustanovení § 18 stanoví, že školy spadají do kategorie staveb se složitými podmínkami pro zásah (a evakuaci). Ta samá vyhláška (ustanovení § 33) proto stanoví, že školy musí zpracovávat požární evakuační plán.

Zabezpečování evakuace má na starost zpracovatel evakuačního plánu (může být sám zaměstnanec školy či najatá osoba s technickým vzděláním v požární ochraně) a příslušný orgán veřejné správy (příslušník HZS kraje při kolaudaci objektu).

¹⁷ Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 133/2002, ustanovení § 12, odst. 1.

¹⁸ FOLWARCZNY, Libor., POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021, s. 42.

¹⁹ BEBČÁK, Petr., DUDÁČEK, Aleš., ŠENOVSKÝ, Michal. *Vybrané kapitoly z požární ochrany III. díl*. Ostrava: Fakulta bezpečnostního inženýrství, VŠB – TU Ostrava, 2006, s. 12.

²⁰ FOLWARCZNY, Libor., POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021, s. 9.

Požárně evakuační plán obsahuje určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena, dále určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna. Obsahuje také určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob. Dále informuje o způsobu zajištění první pomoci postiženým osobám a grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.²¹

Pomůckou při sestavování evakuačního plánu může být norma ČSN ISO 23601 (Bezpečnostní identifikace – únikové a evakuační plány). Ukázka požárního evakuačního plánu viz. Příloha 1 - Ukázka požárního evakuačního plánu školy.

Požární evakuační plán by měl být vyvěšen v každém patře školní budovy a každý zaměstnanec školy by s ním měl být seznámen (proškolen).

1.4.2 Požárně bezpečnostní zařízení

Z projektových norem, které jsou věnovány požární bezpečnosti staveb, vyplývají požadavky na vybavení školy bezpečnostními zařízeními. Ta mají sloužit k minimalizaci rizik při vzniku požáru.

Mezi základní druhy požárně bezpečnostních zařízení patří elektrická požární signalizace, stabilní hasicí zařízení, zařízení pro odvod kouře a tepla a hasicí přístroje. Elektrická požární signalizace je nezbytná pro správnou evakuaci osob proto, že včas upozorní na ohnisko požáru. Instalace této signalizace vyžaduje vždy proškolenou obsluhu, která musí být přítomna 24 hodin ve složení dvou lidí (popř. je systém připojen na Krajské operační a informační středisko HZS kraje).

Pro zvýšení požární bezpečnosti objektu lze v budově školy instalovat stabilní hasicí zařízení. Jedná se o soustavu potrubí, která jsou navzájem propojena a v určitých místech ústí do hlavic. Z těch, v případě požáru, stříká voda.

Zařízení pro odvod tepla a kouře jsou požární klapky, které teplo a kouř odvádějí, pokud se otevřou. Protože nejvíce ztrát je při požáru způsobeno zplodinami z hoření, je požární odvětrávání jakožto aktivní protipožární zabezpečení pro evakuaci velmi důležité.

K prvotnímu protipožárnímu zásahu osobami potom slouží přenosné hasicí přístroje. Rozlišujeme mezi různými druhy hasicích přístrojů, mezi nejznámější a ve škole nejčastěji užívané patří práškové hasicí přístroje. Je tomu tak proto, že se jedná o univerzální hasicí přístroj. Lze s ním hasit pevné i kapalné látky hořící plamenem. Tam, kde se ve školách tento druh hasicího přístroje nehodí (např. přítomnost rozvaděčů), jsou umístěny hasicí přístroje sněhové.

²¹ Vyhláška č. 246/2001 Sb., Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 95/2001, ustanovení § 33.

2 Požární ochrana ve školní praxi

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci dětí, žáků a studentů i všech zaměstnanců školy patří mezi nejvíce složité jak z hlediska zpracování dokumentace, tak z hlediska zajišťování technických požadavků. V následujících kapitolách hledám odpověď na otázku, proč tomu tak je.

2.1 Legislativní ukotvení a povinnosti ve školách na úseku požární ochrany

Zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání (a s ním přímo souvisejících činnostech) ukládá školám a školským zařízením zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon. Škola je podle zmíněného zákona také povinna vybavit pracoviště prostředky pro poskytování první pomoci a prostředky pro přivolání zdravotnické záchranné služby.²²

Zákon o požární ochraně a vyhláška o požární prevenci stanoví povinnosti, které by ředitelé škol měli v oblasti požární ochrany plnit.

Jedná se o:

- Posouzení požárního nebezpečí a zařazení do kategorie podle míry nebezpečí,
- kategorizace prací a zařazení zaměstnanců na jednotlivé úseky,
- školení vedoucích zaměstnanců v požární ochraně odborně způsobilou osobou,
- vstupní a periodické školení všech řadových zaměstnanců v oblasti požární ochrany,
- školení pedagogů vykonávajících funkci koordinátora prevence v pravidelných periodách odborně způsobilou osobou,
- vyhledávání požárně nebezpečných činitelů a činností,
- zpracování požárního řádu, požárně evakuačního plánu školy a požárně poplachových směrnic,
- zpracování provozního řádu školy pro případ omezeného provozu,
- stanovení povinností zaměstnancům školy v případě omezeného provozu,
- vedení evidence o věcných prostředcích požární ochrany (hasicí a dýchací přístroje, záchranné vybavení apod.),
- pravidelnou kontrolu průchodnosti a funkčnosti únikových cest, východů a nástupních ploch,
- instalaci požárně bezpečnostních značek a cedulí,
- vedení požární knihy, evidence požárů,
- vedení evidence o pravidelných kontrolách požární ochrany (a odstraňování nedostatků zjištěných při kontrole),

²² Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 190/2004, ustanovení § 29, odst. 2.

- pravidelné kontroly školy z hlediska požární bezpečnosti odborně způsobilou osobou a
- vedení a aktualizace dokumentace požární ochrany.²³

Vedení dokumentace požární ochrany je záležitostí trojího druhu. Školy musí nejprve rozčlenit požární nebezpečí podle míry rizika a následně zpracovávat dokumentaci požární ochrany. Vzniká tak dokumentace požární ochrany pro školy bez zvýšeného požárního rizika (v tomto případě školy zajišťují jen některé dokumenty), dokumentace požární ochrany pro školy se zvýšeným požárním nebezpečím a dokumentace požární ochrany pro školy s vysokým požárním nebezpečím. Seznam dokumentace požární ochrany pro jednotlivé typy škol je uveden v Příloha 1 - .

Všichni učitelé a zaměstnanci školy by tedy měli vědět, jak se mají chovat a co mají dělat v případě vyhlášení evakuace nebo při zpozorování začínajícího požáru. Měli by také vědět, kdo je zařazen do preventivně požárních hlídek a kdo vykonává funkci koordinátora prevence požární ochrany.

Škola by měla být vybavena potřebným počtem hasicích přístrojů, v rámci školení zaměstnanců by měl být prováděn nácvik manipulace s hasicími přístroji a dalšími požárně bezpečnostními zařízeními. Zaměstnanci by měli vědět, kde je umístěn nejbližší hasicí přístroj, jakými požárně bezpečnostními zařízeními je škola vybavena a k čemu tato zařízení slouží.

Všichni zaměstnanci školy by se měli zasazovat o omezení výskytu možných iniciačních zdrojů, např. by měl ve škole platit zákaz používání otevřeného ohně, měla by být dodržována bezpečná vzdálenost od tepelných spotřebičů (to vše lze upravit školním řádem).

Vykonáván by měl být také dohled nad osobami, které samy nemohou posoudit následky svého jednání (tedy dbát na to, aby např. žáci se speciálními vzdělávacími potřebami v oblasti sníženého intelektu nezpůsobili svým jednáním požár).²⁴

Dodržování velmi přísných požadavků na požární ochrany ve školách (které se váží zejména na pravidelné revize, kontroly požární techniky a vybavení a na školení zaměstnanců v této oblasti), se vztahuje také na děti, žáky a studenty škol. Také ti by měli pravidelně absolvovat pravidelná školení v oblasti požární ochrany a měli by dodržovat pravidla daná školním řádem, jejichž cílem je eliminovat potenciální požárně bezpečnostní rizika (např. zákaz kouření ve školách).

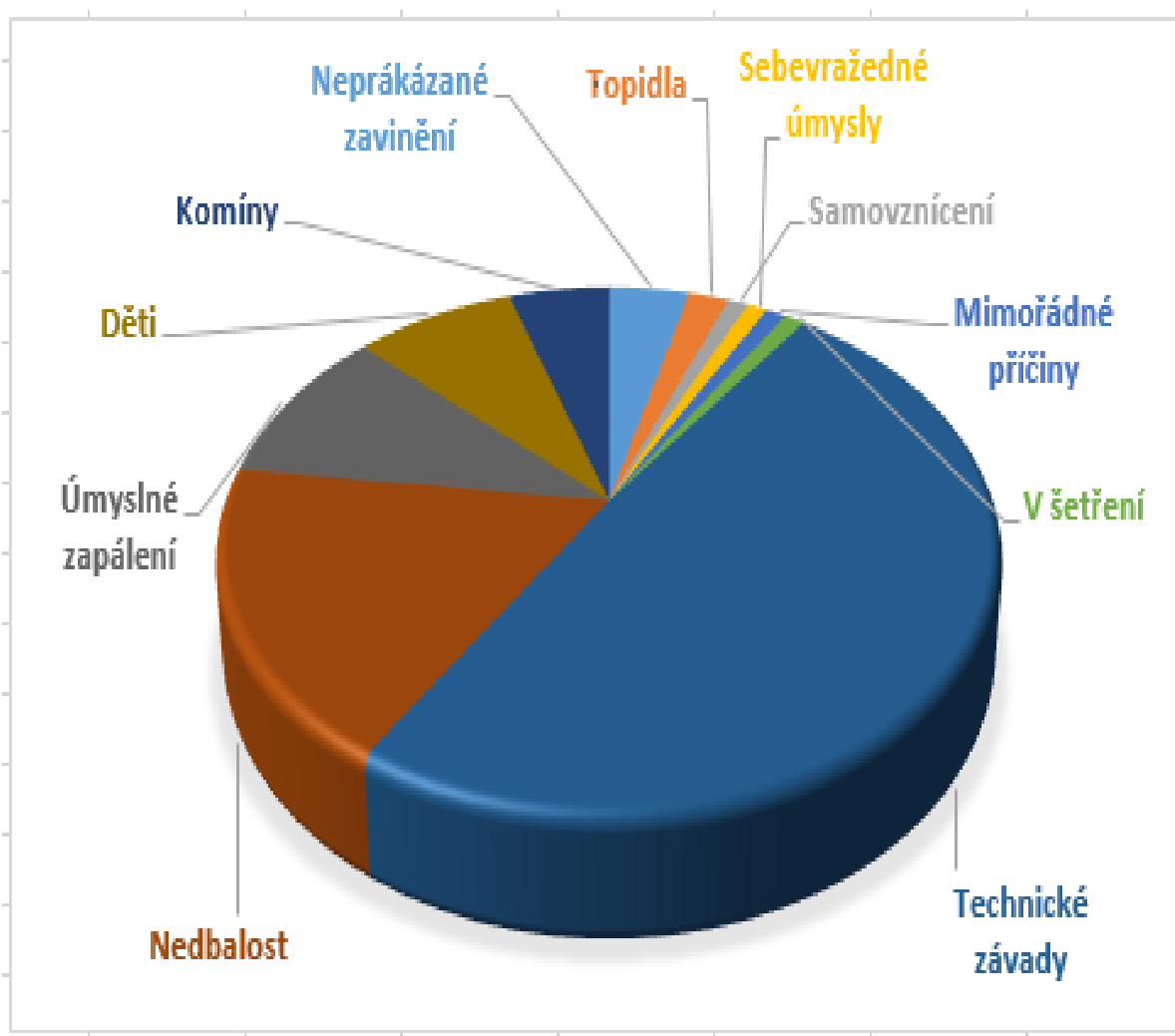
²³ Povinnosti ředitele školy v oblasti požární ochrany. *BOZP.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-12-23]. Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/povinnosti-skoly-pozarni-ochrana/>

²⁴ KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. Krizové situace ve škole: Bezpečnostní problematika ve školní praxi. Praha: Grada, 2020, s. 53-54.

2.2 Příčiny vzniku požárů ve školách

I přesto, že existuje řada preventivních opatření, k požárům ve školách někdy dochází. Mezi nejčastější příčiny vzniku požárů dlouhodobě patří technické závady (49 % případů) a nedbalost (18 % případů). V 10 % případů se jedná o úmyslné zapálení, v osmi procentech případů mohou za vznik požáru děti, v pěti procentech komíny, ve čtyřech procentech se zavinění nedá prokázat.

Graf 1: Nejčastější příčiny vzniku požárů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR.

Topidla se podílí na vzniku požárů dvěma procenty. Jedno procento případů požárů vzniká samovznícením, stejně jako je tomu v případě mimořádných příčin, sebevražedných úmyslů či samovznícení.

V níže uvedené tabulce je uveden počet požárů za léta 2012-2021 ve školských zařízeních. Zároveň je z tabulky patrný důvod vzniku požáru.

Tabulka 1: Nejčastější příčiny vzniku požáru ve školských zařízeních za léta 2012-2021

Počet požárů ve školských zařízeních podle příčiny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Úmyslné zapálení	5	7	4	3	2	1	4	2	1	0
Sebevražedný úmysl	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Hra dětí s ohněm	0	1	4	2	5	1	1	1	2	2
Neprokázané zavinění	0	0	1	2	3	1	2	1	2	2
Nedbalost dospělých	9	2	6	4	6	8	5	2	7	4
Závady komínů	1	4	0	0	1	3	1	0	2	1
Závady topidel	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Technické závady (mimo komínů a topidel)	13	16	11	12	11	15	13	18	12	17
Samovznícení	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Výbuchy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Manipulace s hořlavými látkami	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Blesky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dopravní nehody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní mim. příčiny	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Neobjasněno	2	2	0	1	0	1	0	1	0	1
V šetření	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1
Neřešeno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	32	34	27	25	29	30	26	27	28	29

Zdroj: Interní dokumentace HZS hl. m. Prahy, Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Nejčastěji ve školských zařízeních vznikají požáry z důvodu technických závad, dále potom v důsledku nedbalosti dospělých nebo úmyslným zapálením. To tedy koresponduje s celorepublikovým trendem.

2.3 Faktory ovlivňující evakuaci osob při mimořádné události

Mezi hlavní druhy ohrožení žáků, učitelů a ostatních zaměstnanců základních škol patří zplodiny vnikající při hoření, nedostatek kyslíku, plameny a teplo.

Převážná většina úmrtí při požárech je zapříčiněna zplodinami hoření, k uhoření člověka dochází až následně.²⁵ V hořícím prostoru probíhají různé oxidační reakce, jejichž přímým důsledkem je snížení obsahu kyslíku. Za normálních okolností se ve vzduchu nachází asi 21 % kyslíku, při požáru se obsah kyslíku ve vzduchu snižuje na 14–10 %. V uzavřeném prostoru dochází u lidí k dechovým potížím a k nedostatečnému okysličování krve. Důsledkem toho je, že člověk přestává být schopen samostatně logicky uvažovat, není schopen činit rozhodnutí, natož se smysluplně v hořících prostorech pohybovat. Klesne-li kyslík v místnosti pod 10 %, člověk upadá nejprve do bezvědomí, po několika minutách dochází k udušení a selhání srdce.

Pokud je v hořícím prostoru nedostatek kyslíku, dochází zde k uvolňování hořlavých plynů. Jejich proud může přenést plamen do velkých vzdáleností od ohniska požáru. To znamená, že oheň se ve škole (v uzavřeném prostoru) šíří mnohem rychleji než na volném prostranství.

Zvýšená teplota prostředí může zase způsobit, že člověk pravděpodobně vdechne horké zplodiny hoření, což mu poškodí dýchací cesty. Důsledkem vdechnutí vzduchu s teplotou kolem 50 °C může být vážné snížení krevního tlaku a selhání oběhového systému, otok plic a následné udušení.²⁶

2.3.1 Psychický a fyzický stav osob při požáru

Při vzniku požáru se člověk dostává do stresového stavu (vyvolaného akutní krizovou reakcí). Lidé prožívají okamžitý intenzivní strach a bezmoc. Oheň je totiž omezí na svobodě, ve většině případů se s ním setkávají poprvé (do té doby si nedokáží představit, jaké to ve skutečnosti při požáru je). Dostavit se může zmatenost, problémy se soustředěním, v poznávacích procesech se mohou dále vyskytnout chyby jako je např. zhoršená rozhodovací schopnost.

To, že strach představuje jeden z přítomných pocitů člověka ve vyhraněných situacích, jako jsou např. požár či živelní pohroma, uvádí autoři Mikulkovi s Piňosem. Tvrdí, že plní ochrannou funkci a je nezbytný k přežití (je to tedy nutná fyziologická a duševní

²⁵ KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. Krizové situace ve škole: Bezpečnostní problematika ve školní praxi. Praha: Grada, 2020, s. 52.

²⁶ Ministerstvo vnitra - souhrn metodických předpisů: Požární taktika - produkty hoření. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2021 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/konspekty/1_1_05.pdf

příprava na nebezpečnou situaci, díky které jsme schopni odhadnout nebezpečí). „Bez strachu a obav by lidstvo nepřežilo,“ uvádí jmenovaní autoři.²⁷ Zároveň tvrdí, že strach dětí z mimořádné události může být zpracován (může s ním být pracováno), například tím, že dáme dítěti možnost bezpečně poznat mimořádnou situaci. Zkušenost z prožitého jeho strach zmírní či odstraní.²⁸

V emocionální rovině je s úzkostným prožíváním nějaké situace spojována panika. Ta se projevuje dvěma způsoby – buď pudovým útekem (což je při požáru velmi nebezpečné), nebo naopak apatií (při požáru málo obvyklé). Každý člověk je psychicky ovlivnitelný, při panice se proto může stát, že jedna osoba strhne na svoji stranu další a další lidi. Podlehne-li celý kolektiv panice, je pravděpodobné, že důsledky požáru budou horší, než kdyby byla situace řešena s co možná největším klidem.²⁹

Panika je nebezpečný jev, kterému učitel při vzniku mimořádné události musí za každou cenu předcházet. Vznikne-li, během chvíle se všichni žáci budou chtít při požáru pravděpodobně dostat za každou cenu ven (a zachránit si život), protože se budou cítit ohroženi. V panice jsou lidé obecně ochotni obětovat i své nejbližší, reagují pudově, tedy iracionálně, na základě svých instinktů. Bezhlavě se rozbíhají k východu, hrozí riziko udušení, ohrožení ostatních. Lidé jsou agresivní, dezorientovaní a vykazují také sníženou schopnost k manipulaci ze strany třetí osoby (učitel).³⁰

Psychický stav všech zúčastněných osob hraje klíčovou roli v krizových momentech, ke kterým může při vzniku požáru ve škole dojít. V rámci evakuace je například třeba se po jistou dobu přibližovat směrem k požáru. Úniková cesta může z nějakého důvodu vypadat na první pohled nebezpečně (např. je temná, zakouřená). Někdy se pohyb evakuované skupiny na chvíli zastaví (např. když učitel odemyká zamčené dveře, vyhodnocuje situaci apod.).

O souvislosti fyzického stavu a jeho vlivu na evakuaci osoby při vzniku požáru není třeba pochybovat. Má vliv na rychlost, a tudíž i celý průběh evakuace. Je také pochopitelné, že se zvyšujícím se věkem se snižuje schopnost pohybu, nebo naopak – při nízkém věku může docházet k podceňování rizik spojených s požárem (tendence rychlého a bezhlavého úniku do bezpečí).

Zcela jiná situace pak vzniká u skupiny osob se sníženou schopností pohybu. Toto je třeba akcentovat především v souvislosti s vysoce inkluzivními požadavky na české školství. Samozřejmě existuje řada zákonů, které oblast evakuace osob se sníženou

²⁷ MIKULKA, Bohdan., MIKULKA, Štěpán, PIŇOS, Miroslav. *Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva: příručka pro instruktory*. Bruntál: Citadela Bruntál ve spolupráci HZS Moravskoslezského kraje, 2008, s. 83 a 86.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 73.

³⁰ VYKOPALOVÁ, Hana. *Základy psychosociální přípravy Humanitárních jednotek ČČK*. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2003, s. 28.

schopností pohybu při vzniku mimořádné události (požáru) upravují (např. vyhláška č. 174/1994 Sb., kterou se stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace³¹ nebo vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, která řeší, jaké by stavba školy měla mít kritéria³²).

Pro osoby se sníženou schopností pohybu je třeba mít připravený plán, se kterým jsou samy tyto osoby seznámeny. „Musí být přesvědčeny o rychlé proveditelnosti úniku, jinak rychle vzniká pocit tísně a nastává pocit nejen fyzické, ale také psychické imobility (následuje panický stav).“³³

2.3.2 Druh provozu a jeho stavební řešení

Podle Folwarcznyho má na ochranu osob před účinky požáru značný vliv druh výroby a provozu. Do úvahy uvedený autor bere jednak charakter hořlavých látek, které se v provozu vyskytují a dále pravděpodobnost vzniku a rozšíření požáru. „*Jsou-li v posuzovaném prostoru látky, které snadno šíří požár, pak je zřejmé, že osoby jsou vystaveny účinkům požáru daleko dříve než v prostoru, kde se tyto látky nevyskytují.*“³⁴ Přestože se ve školských zařízeních vyskytuje relativně značné množství hořlavých látek (papírenské zboží, školní nábytek apod.) nejsou v technických předpisech uvedeny specifické požadavky na zvýšení požární bezpečnosti těchto objektů. Dle vyhlášky č. 23/2008 Sb. se při navrhování stavby užívané k činnosti školy a školského zařízení postupuje podle všeobecné české technické normy ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – nevýrobní objekty. Obdobné tvrzení platí i pro faktor pravděpodobnosti vzniku a rozšíření požáru.

Výrazný vliv má na ochranu osob při vzniku požáru (respektive při evakuaci) také stavební řešení objektu. Vhodně musí být v dispozičním řešení rozmístěna značení únikových cest. To znamená, že by měly být umístěny na výrazných místech, aby byly z různých částí školy dobře viditelné (již toto má psychicky pozitivní vliv na evakuované osoby). To je důležité proto, že bezpečná doba pohybu osob na těchto cestách je krátká (především tam, kde se dá předpokládat pravděpodobnost rychlého šíření

³¹ Vyhláška č. 174/1994 Sb., kterou se stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 56/1994.

³² Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 56/1994

³³ Požární ochrana památkových objektů. *Národní památkový ústav* [online]. 2015 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pozarni-ochrana-pamatkovych-objektu.pdf>

³⁴ FOLWARCZNY, Libor., POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021 s. 37.

požáru, což platí pro uzavřené budovy). Nezbytnou součástí stavebního řešení je osvětlení a větrání únikových cest.³⁵

Legislativní ani technické předpisy nekladou na evakuaci osob ve školských zařízeních požadavky nad rámec opatření platných všeobecně i pro jiné objekty nevýrobního charakteru s výjimkou povinnosti návrhu instalace domácího rozhlasu s nuceným odposlechem k řízení evakuace pro stavby škol určených pro více než 100 dětí, žáků nebo studentů dle § 23 odst. 7) vyhlášky č. 23/2008 Sb.

V roce 2005 provedly HZS krajů přes dva a půl tisíce kontrol škol (a dalších školských zařízení) a zjistily, že v oblasti dodržování předpisů o požární ochraně existují velké rezervy. Hasiči zjistili více než šest tisíc závad. Konkrétně dělalo školám problém například správné začlenění činností do kategorií podle míry požárního nebezpečí. Některé školy nebyly vybaveny správnými či dokonce funkčními hasicími přístroji. Rady si mnohdy školy neví ani s jejich (správným) umístěním. Mezi další zjištěné nedostatky patřila například nedostupnost, neprovozeroschopnost hydrantů či požární signalizace nebo nepřístupné či neoznačené hlavní vypínače, uzávěry, nouzové východy, evakuační výtahy a směry úniku.³⁶

2.3.3 Přípravenost učitelů na vznik požáru

Samostatnou kapitolou v diskusi o faktorech, které ovlivňují evakuaci osob při vzniku mimořádné události (konkrétně požáru) ve škole, zůstává připravenost těch, kterých se tato situace týká, tedy učitelů, žáků a dalších zaměstnanců školy.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2. 1. pojednávající o povinnostech školy v oblasti požární ochrany, sami učitelé musí povinně absolvovat školení v oblasti požární ochrany. V rámci celoživotního vzdělávání mohou učitelé absolvovat různé aktivity zaměřené na prohlubování poznatků v oblasti požární ochrany. K této problematice nabízí kurzy (akreditované MŠMT) HZS ČR. Organizují je příslušníci HZS v jednotlivých krajích, učitelům v nich představují problematiku ochrany člověka při mimořádných událostech, seznamují se zařazením této problematiky do RVP, jsou schopni učitelům doporučit vhodné publikace a učebnice.³⁷

Výuku problematiky ochrany člověka za běžných rizik i mimořádných událostí na základních školách podporuje HZS ČR svými programy, besedami a přednáškami. Počet aktivit preventivně výchovné činnosti HZS ČR je uveden v následující tabulce.

³⁵ Tamtéž, s. 48-49.

³⁶ RÁŽ, Zdeněk. Tematické kontroly činností prováděných ve školách a školských zařízeních. *112. 2006(4)*, 9-12.

³⁷ Kurzy pro učitele a vedení školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele.aspx>

Tabulka 2: Preventivně výchovná činnost HZS ČR ve školských zařízeních mezi

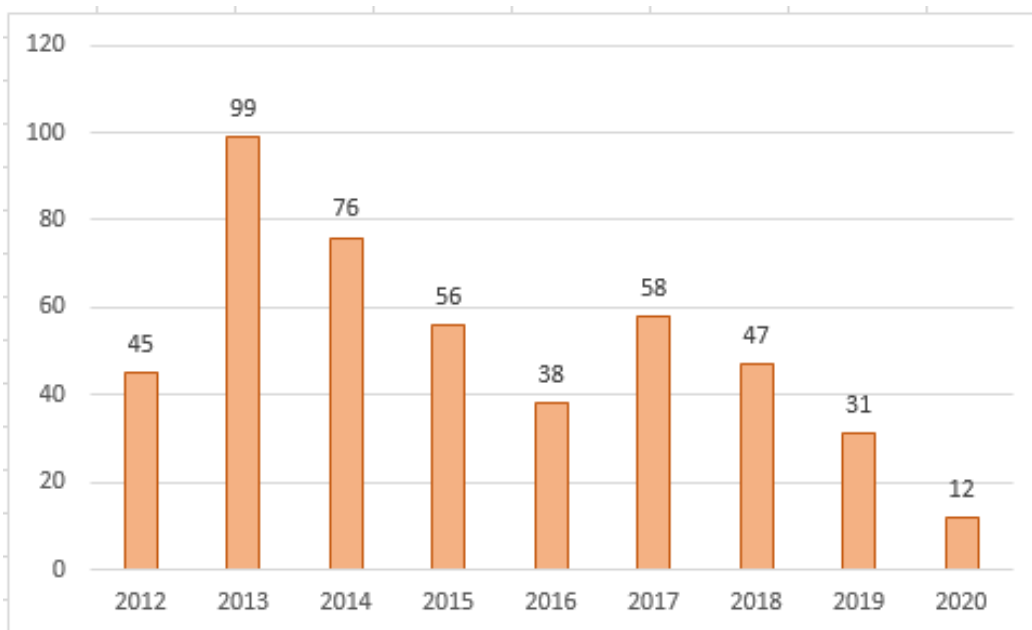
léty 2012 - 2020

Druh preventivní akce	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob	počet aktivit	počet osob
příprava učitelů	45	830	99	3 558	76	1 304	56	1 822	38	1 442	58	1 947	47	1 091	31	964	12	436
MŠ, ZŠ, SŠ	491	37 430	536	51 330	625	45 153	850	55 678	1 109	70 491	1 279	83 967	1 288	895 914	1 248	78 235	175	6 345

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR.

Podíváme-li se detailněji na preventivní výchovnou činnost v oblasti příprav učitelů, zjistíme, že od roku 2013 má klesající tendenci s výjimkou v roce 2014, kdy se počet preventivně výchovné činnosti zvýšil, aby v dalších letech opět nabral klesající tendenci. Lépe je tato skutečnost patrná, převedeme-li tabulková data do grafické podoby:

Graf 2: Preventivně výchovná činnost HZS ČR v oblasti přípravy učitelů mezi léty 2012-2020

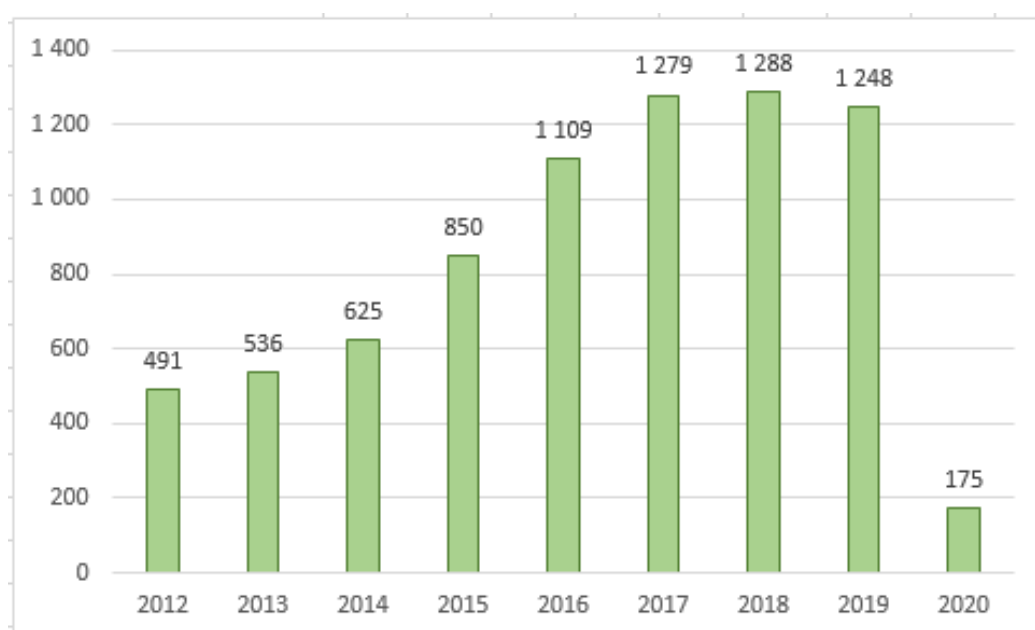
Zdroj: Vlastní zpracování na základě: Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR.

Klesající tendenci počtu realizované preventivně výchovné činnosti pro učitele vysvětluje HZS ČR organizací plošných školení, kterým MŠMT reagovalo na potřebu proškolení maximální počet učitelů na revidovaný RVP ZV. Také v roce 2015 byl v oblasti preventivně výchovné činnosti učitelů zaznamenán další pokles v počtu akcí, nicméně počet osob se zvýšil (viz tabulka 1). V roce 2016 poklesla obecně poptávka

po preventivně výchovné činnosti učitelů, což se odrazilo jak v klesajícím počtu aktivit, tak v klesajícím počtu proškolených učitelů. V roce 2017 si čas na další vzdělávání v oblasti požární ochrany našlo více učitelů než v roce 2016, což se projevilo na stoupající poptávce o akce i na stoupajícím počtu učitelů, kteří se preventivně výchovné činnosti HZS ČR účastnili. Pokles počtu preventivně výchovných akcí (a rovněž počtu přítomných učitelů) v letech 2018 a 2019 koresponduje s důvody téhož jevu v roce 2016. V roce 2020 byla preventivně výchovná činnost výrazně omezena z důvodu vyhlášených opatření vládou České republiky ve spojitosti s šířením onemocnění covid-19.³⁸

Naopak počty preventivně výchovných aktivit, které HZS ČR věnoval oblasti vzdělávání samotných dětí, žáků a studentů, měly od roku 2012 až do roku 2018 výrazně stoupající tendenci, což je možné vidět v grafu 3.

Graf 3: Preventivně výchovná činnost HZS ČR v oblasti přípravy dětí, žáků a studentů MŠ, ZŠ a SŠ mezi léty 2012 - 2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR.

Stoupající poptávku po tomto druhu preventivně výchovné činnosti lze hodnotit kladně. Nejčastěji jsou děti, žáci a studenti s diskutovanou problematikou seznamováni prostřednictvím projektového vyučování či besed.

³⁸ Statistická ročenka Hasičského záchranného sboru ČR za rok 2020. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-23]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasickeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

2.3.4 Přípravenost žáků na vznik požáru

Přípravenost žáků při vzniku požáru je otázkou výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva obecně. Z učebních osnov základních škol zmizel po roce 1989 předmět Branná výchova. Politická témata, která byla v rámci tohoto předmětu propagována (a nikomu nechybí) tedy zmizela. Zmizela však zároveň také příprava dětí, žáků a studentů na krizové události, která byla součástí předmětu. Učitelé a ředitelé škol, Česká školní inspekce i samotní členové integrovaného záchranného systému se však shodují, že výuka přípravy na krizové situace je tématem, které by se v učivu základních škol vyskytovat jednoduše stále mělo.³⁹

Současné kurikulární dokumenty pro základní vzdělávání (především tedy RVP ZV) ovšem předmět Branná výchova (popř. Civilní ochrana) nezavádí. V RVP ZV je problematika civilní ochrany (a tudíž i požární ochrany) zařazena do vzdělávací oblasti (předmětu) Člověk a jeho svět.

V rámci tohoto předmětu je jedním z jedenácti cílových zaměření vzdělávací oblasti poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.⁴⁰ V tomto předmětu by se měli žáci základních škol učit o mimořádných událostech a rizicích ohrožení s nimi spojených (postup v případě ohrožení, varovný signál, evakuace, zkouška sirén, požáry - příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru, integrovaný záchranný systém).⁴¹

Tato vzdělávací oblast je však koncipována pouze pro 1. stupeň základních škol. Sjednocuje společenskovední a přírodovědné učivo, jeho součástí je i výchova ke zdraví. Časová dotace pro celou vzdělávací oblast je 11 hodin týdně (pro ročníky 1-5)⁴², což je jednoduše nedostačující.

V RVP ZV se objevují i další oblasti, které se mohou (avšak velmi okrajově) vztahovat k problematice vzniku mimořádných událostí. Jedná se například o předmět Člověk a zdraví, kde RVP říká, že jedním z devíti cílových zaměření je ochrana zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech.

Stejně jako je tomu v případě předmětu Člověk a jeho svět, ani v tomto předmětu není jasně stanoveno, jak velkou pozornost má učitel tématu ochrany zdraví při vzniku mimořádných událostí věnovat a co má být jeho náplní. Záleží tedy vždy na učiteli

³⁹ Např. Zavedení civilní ochrany a branné výchovy do škol. *CEMI* [online]. 2020 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.cemi.cz/blog/zavedeni-civilni-ochrany-a-branne-vychovy-do-skol>

⁴⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání - 2021. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2021 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

(a škole), kolik času a jakým způsobem se tématům souvisejícím se vznikem mimořádné události věnují.⁴³

O tom, že formulace týkající se obsahu výuky problematiky ochrany osob při vzniku mimořádných událostí je velice vágní a nedostačující, informuje např. Zpráva z výzkumné sondy zaměřené na stávající pojetí výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva ve školních vzdělávacích programech vybraných základních škol ČR. Uvádí se zde: „*Formulace v ŠVP jsou často velmi obecné (např. Cílem je ochrana člověka za mimořádných událostí) a nezřídka se v zásadě neliší od formulací v RVP, stejné výroky se doslovně opakují ve formulacích výstupů či učiva pro různé ročníky, mezi ročníky nebyla pozorována zřetelná návaznost ani stoupající náročnost předmětu.*“⁴⁴

V roce 2003 byla do obsahu vzdělávání základních škol (na základě pokynu MŠMT č. j. 12 050/3-22) zařazena příručka Ochrana člověka za mimořádných událostí. Obsahuje návod, jak připravovat žáky na dopad možných následků různých mimořádných událostí (včetně požárů). Uvádí se v ní, že požáry v řadě případů vznikají z důvodů nedbalosti, neopatrnosti a z neznalosti důsledků, které je možné neuváženým jednáním způsobit. Je zde zároveň akcentováno, že je to právě preventivně-výchovné vzdělávání zejména dětí školního věku, které je důležité proto, aby byly děti opatrné, požáry z nedbalosti nejen nezakládaly, ale aby také znaly důsledky požáru a uměly při jeho vzniku bezpečně jednat.⁴⁵ Proto Ministerstvo vnitra, respektive MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR rozpracovalo kapitulu o požárech do samostatné příručky nazvané *Výchova dětí v oblasti požární ochrany*. Stejně jako první jmenovaná didaktická pomůcka pro učitele byla i tato příručka distribuována do všech základních, speciálních středních a vyšších odborných škol (střední a vyšší odborné školy s úpravami). K příručkám jsou k dispozici také doprovodné filmy ke stažení.⁴⁶

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Zpráva z výzkumné sondy zaměřené na stávající pojetí výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva ve školních vzdělávacích programech vybraných základních škol ČR. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2015 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pro-ucitele.aspx>

⁴⁵ Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2003, s. 29.

⁴⁶ Příručka i doprovodné filmy jsou ke stažení: *Výchova dětí v oblasti požární ochrany*. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2005 [cit. 2022-01-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vychova-deti-v-oblasti-pozarni-ochrany.aspx>

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodologie

3.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu je zjistit, jak jsou na vybraných základních školách připravováni učitelé na vznik požáru a zda je tato příprava dostatečná.

Stanoveny byly následující výzkumné otázky:

V1. Jak jsou učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události?

V2. Jak jsou žáci vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události?

V3. Je příprava žáků a učitelů vybraných základních škol na vznik mimořádné události dostatečná?

V4. Jaká opatření by učitelé vybraných škol přivítali, aby byli co nejlépe připraveni na vznik mimořádné události a byli schopni při ní zachovat maximální možnou míru ochrany všech zúčastněných osob?

V průběhu šetření jsme zjistili, že příprava učitelů na vznik mimořádné události ve škole velmi úzce souvisí také s připraveností žáků. Jsou to totiž oni, kdo je předmětem evakuace v případě vzniku mimořádné události a jejich připravenost souvisí s celkovou připraveností školy na mimořádnou událost. Učitel, byť by byl sebelépe připraven na to, jak má jednat, jednat nemůže, pokud je dítě v panice a neposlouchá ho (bojí se, odmítá komunikovat, uteče apod.).

3.2 Volba výzkumné strategie a metod výzkumu

Při získávání nových poznatků je kladen velký důraz na empirická data. Pro jejich získání je možné zvolit konkrétní výzkumnou strategii - kvalitativní nebo kvantitativní (popř. jejich smíšenou variantu). Obě strategie se od sebe zásadně liší, každá je vhodná pro získání jiného druhu informací. Pro výzkum realizovaný v této bakalářské práci bylo potřeba podrobně zmapovat danou problematiku, získat konkrétní hloubkové informace, které mohou připouštět více možností řešení.⁴⁷ Ve svém výzkumu nechci vysvětlovat daný jev, chci mu porozumět. Proto jsem pro svůj výzkum zvolila kvalitativní přístup. Ten je v pedagogice hojně využíván. Odůvodnit to lze jednak jeho otevřeností a jednak tím, že je díky němu možné získat hlubší a komplexnější pohled na zvolenou problematiku.⁴⁸

Zmíněná otevřenost kvalitativních výzkumů určuje skutečnost, že také metody (techniky) sběru informací (dat), které jsou při něm využívány, jsou různé – nelze

⁴⁷ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2016, s. 29.

⁴⁸ CRESWELL, W. J. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Nebraska: Sage Publications, 2012, s. 32.

jednoznačně stanovit, která má být použita, spíše se hovoří o jakémisi metodologickém spektru. „Výběr metody pro sběr dat se zakládá na požadovaném typu informací, na tom, od koho jí budeme získávat a za jakých okolností se tak bude dít,“ uvádí Hendl.⁴⁹ Tentýž autor uvádí, že v typickém případě kvalitativní výzkumník na začátku výzkumu vybírá téma a určí základní výzkumné otázky. Výhodou kvalitativního výzkumu podle něj je, že tyto otázky může kdykoliv v průběhu výzkumu modifikovat nebo doplňovat, podle toho, jaká nová fakta jsou postupně odhalována.⁵⁰

K volbě výzkumných metod Hendl uvádí, že pokud zjišťujeme, jak se lidé cítí, co si myslí, čemu věří apod., je podle zmíněného autora nejvhodnější použít rozhovor, dotazník nebo postojové škály.⁵¹

Hlavní metodou sběru dat v tomto konkrétním výzkumném šetření je rozhovor. Rozhovory mohou probíhat různě – od kladení otázek s pevně danou strukturou otázek, po dotazování nestrukturované, mající spíše podobu volného vyjadřování respondenta. Pro účely tohoto výzkumu byl zvolen rozhovor s jasně danou strukturou otázek. Tento druh získávání dat má několik výhod, jednou z nich je například získání mnoha skutečně důležitých odpovědí v relativně krátkém čase nebo plynulý průběh procesu získávání důležitých dat.

Níže je uvedena provázanost výzkumných otázek a otázek, které byly při dotazování kladeny respondentům.

V1. Jak jsou učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události?

1. Jak se ve škole připravujete na vznik mimořádné události, například na vznik požáru?

V2. Jak jsou žáci vybraných základních škol připravováni na mimořádné události?

2. Jak ve škole na vznik mimořádné události, například tedy požáru, připravujete žáky?

V3. Je příprava žáků a učitelů vybraných základních škol na vznik mimořádné události dostatečná?

3. Co si představujete pod pojmem požární ochrana ve škole?

4. Kdo je za oblast požární ochrany ve škole zodpovědný?

5. Co byste dělali, kdybyste byli s dětmi ve třídě, rozezněl se požární poplach a chodba by byla celá zakouřená?

6. Jakým způsobem a jak často trénujete evakuaci žáků z budovy?

7. Účastníte se vy osobně nějakých preventivních akcí nebo školení, které souvisí se zvládnutím mimořádných událostí ve škole?

⁴⁹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2008, s. 161.

⁵⁰ Tamtéž, s. 50.

⁵¹ Tamtéž, s. 161.

V4. Jaká opatření by učitelé vybraných škol přivítali, aby byli co nejlépe připraveni na vznik mimořádné události a byli schopni při ní zachovat maximální možnou míru ochrany všech zúčastněných osob?

8. Co si myslíte, že by vám pomohlo, abyste byli lépe připraveni na vznik mimořádné události, třeba požáru?

Vzhledem k tomu, že požár představuje pro učitele (informanty) zřejmě nejlépe prozkoumanou oblast z hlediska mimořádných událostí, zaměřila jsem otázky dotazníku právě směrem k této oblasti. Učinila jsem tak i z toho důvodu, že je to právě požár, který představuje pro české školy největší riziko v kontextu vzniku mimořádné události.

3.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Rozhovor na téma požární bezpečnosti na školách poskytly zástupkyně ředitelů, učitelé následujících základních škol:

1. ZŠ Praha 10 poskytuje vzdělávání přibližně 600 žákům 1. – 9. ročníků. Rozhovor na této škole poskytla učitelka 1. stupně a zároveň pracovník BOZP.

2. ZŠ Horoměřice, která má 9. ročníků a studuje zde přibližně 500 žáků. Rozhovor na této škole poskytla zástupkyně školy pro oba dva stupně.

3. ZŠ Libice nad Cidlinou je školou, která poskytuje základní vzdělání přibližně 200 žákům 1. – 9. ročníků. Rozhovor na této škole poskytla zástupkyně ředitele.

4. ZŠ Orlová – Poruba, která má dvě odloučená pracoviště. Na prvním z nich jsou vzděláváni žáci 1. stupně ZŠ, na druhém potom žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (1. – 10. ročník, speciální třídy). Škola vzdělává přibližně 500 žáků. Rozhovor na této škole poskytla zástupkyně ředitele školy.

Respondenti, kteří participovali na tomto výzkumu, schválili, že informace, které poskytli, mohou být pro účely této bakalářské práce veřejně prezentovány.

Rozhovor se všemi informanty probíhal osobní formou.

Rozhovor se všemi informanty probíhal osobní formou od září do listopadu roku 2021. Průměrně rozhovor trval jednu hodinu a byl se svolením respondentů nahráván, následně z něj byly přepisovány pouze pasáže, které se týkaly přímo probírané problematiky. Pro potřeby práce jsou uváděny pouze vybrané výstupy z rozhovorů.

Základní školy, které na tomto výzkumu participují, byly vybrány záměrně z různých regionů a výsledky rozhovorů nejsou ovlivněny osobními vztahy s respondenty.

4 Výzkum

4.1 Prezentace výsledků výzkumu

Výsledky výzkumu, které jsou prezentovány níže, se vztahují k čtyřem vybraným školám. Hovoříme-li tedy o způsobech fungování ve školách, máme na mysli právě čtyři vybrané základní školy. Informace získané o těchto základních školách a z nich vyvozené závěry tedy nelze vztahovat na všechny základní školy v České republice.

4.1.1 Příprava učitelů na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany

Učitelé vybraných základních škol se na vznik požáru připravují tak, jak jim to ukládá zákon. Pravidelně každý rok absolvují školení požární ochrany pro zaměstnance v rámci, kterého jsou seznámeni s požárním nebezpečím a riziky, s dokumentací požární ochrany, s kontrolní činností, s problematikou předcházení vzniku požáru, s tím, jak se používají hasební prostředky, se zásadami vedení hasebního zásahu, se způsobem provádění evakuace a s dalšími informacemi a pravidly, které je nutné znát pro zajištění požární bezpečnosti dětí i učitelů na základních školách. „*Tím, že se školení každý rok opakuje, to považuji za dostatečné,*“ vyjadřuje se učitelka ZŠ Prahy 10 k problematice dostatečnosti frekvence školení o požární ochraně.

„*U nás probíhá školení požární ochrany v pořádku, ale znám mnoho kolegyně z jiných škol a školských zařízení, kde zaměstnanci to, že školení absolvovali, třeba jenom podepíší. Zrovna nedávno jsem se bavila s kolegyní pedagožkou o tom, že kdyby začalo hořet, neví, kde je hlavní uzávěr vody,*“ vyslovuje nahlas úvahu paní zástupkyně (ZŠ Horoměřice). Bohužel mám z praxe obdobné zkušenosti (pozn. autorky)

V ostravské základní škole nad rámec každoročního absolvování školení o požární ochraně učitelé z těchto znalostí povinně skládají zkoušku. „*V přípravném týdnu učitelé absolvují školení a na začátku září z něj skládají zkoušku formou písemných testů,*“ vysvětluje zástupkyně ZŠ v Orlové-Porubě a doplňuje, že tyto testy se netýkají pouze řadových učitelů, ale také všech vedoucích pracovníků.

Při školení požární ochrany se učitelé společně s přednášejícím dozvídají i praktické záležitosti. Svědčí o tom například výpověď p. učitelky ZŠ Prahy 10, která tvrdí: „*Školitel nám každý rok ukazuje, jak máme zacházet s hasicími přístroji nebo kde jsou umístěné šipky, jak máme ty hasičáky používat, kudy máme utíkat.*“

Jedna věc je, že jsou učitelé na tuto problematiku proškoleni, jiná je, zda by byli schopni aplikovat každoročně opakované znalosti do praxe. O této pochybnosti svědčí výpověď zástupkyně ZŠ Orlové-Poruby, která říká: „*Myslím si, že máme dostatečnou přípravu, to si tedy myslím. Ovšem, když jsme zde jednou měli hasiče, kteří nám školu tzv. vykouřili, musím říci, že to bylo něco jiného. Ruku do ohně bych za to, že všechno*

proběhne při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany perfektně, asi nedala."

Učitelé také v běžné denní praxi dodržují sepisování dětí (tzv. požární seznam) v papírové podobě (tedy nejen do informačního systému, tedy do počítače), aby bylo možné v případě vzniku požáru nebo jakékoliv jiné mimořádné události možné rychle zjistit, kolik dětí je připraveno k evakuaci a zda někdo nechybí. *„U nás ve škole tento seznam zakládáme do třídnice. Tu přenáší služba, a tudíž ho má každý učitel, který v dané třídě učí, k dispozici,"* vysvětluje systém práce s požárním seznamem paní zástupkyně ZŠ Libice nad Cidlinou.

Důležitější než přednášky v rámci povinného školení v oblasti požární ochrany, jsou však podle učitelů cvičné evakuace. Při těch zazní poplach a učitelé a žáci opustí ve stanoveném limitu budovu a seřadí se na určeném místě před školou. Cvičnou evakuaci ve škole absolvují učitelé se svými žáky jednou ročně. *„U nás se cvičná evakuace plánuje na jaro, když už je venku lépe. Obvykle tuto záležitost spojujeme s nějakým cvičným pochodem, sportovním dnem,"* uvádí např. zástupkyně ZŠ Orlová-Poruba.

Cvičná evakuace je něco, o čem učitelé ví, že ji jednou za rok se svými žáky musí absolvovat, jsou na ni tedy připraveni. *„Docela to s žáky jde,"* uvádí paní učitelka ze ZŠ Prahy 10 a pokračuje: *„Pro ně je to dobrodružství, ti starší už vědí, co dělat, jak se chovat, je ale třeba je opravdu dobře organizovat, oni by nejrady vylítli na zahradu, protože cvičná evakuace pro ně znamená předčasný konec vyučování, a tedy mají radost."* Paní učitelka ZŠ Prahy 10 dále v rozhovoru připouští, že velmi důležité by při vzniku mimořádné události bylo, jak na ni jsou připraveny děti. *„Podle mě nedostatečně,"* sděluje.

Paní zástupkyně si zase myslí, že by v případě vzniku požáru v ZŠ Horoměřice mohli zpanikařit i učitelé. *„Když si to představím, jako že by se to skutečně stalo, tak si myslím, že by mi byla cvičná evakuace úplně na houby. Ta probíhá v pohodě, po dohodě s vedením, víme o ní. Ale kdyby byl ve škole dým, nebo jsme se nemohli dostat vůbec ven, nedokáží si to představit. Vlastně ani nevím, co bych dělala,"* připouští a doplňuje, že by podle ní záleželo na tom, jak moc velká panika by kolem mimořádné události vznikla, jak by se chovaly děti a jak vážná by situace sama o sobě byla.

4.1.2 Příprava žáků na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany

Žáci jsou na vznik mimořádné události obecně připravováni tak, jak bylo popsáno v jedné z kapitol teoretické části práce, tedy zařazením tematického celku Požární ochrana do vyučování v rámci předmětu Člověk a jeho svět.

„V rámci výuky se na téma vznik požáru často naráží v předmětech, jako jsou prvouka, přírodověda nebo vlastivěda, prolíná se to, děti čtou o této problematice různé články. Už od první třídy se učí, co mají dělat, když je někdo obtěžuje, jak se mají ozvat hasičům apod.," uvádí zástupkyně ZŠ Orlová-Poruba.

Společně se zástupkyní ZŠ Horoměřice a paní učitelkou ZŠ Karla Čapka se shodují, že je škoda, že z kurikula základních škol zmizel předmět Branná výchova. „Některé témata branné výchovy dnes do jisté míry přebírají konkrétní vzdělávací oblasti (např. téma *Co je vlast? Dříve se jednalo o branně politickou tematiku, která byla součástí výuky předmětu branná výchova, v současné době je nazvaná Výchova k občanství a je součástí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, pozn. autorů práce⁵²), ale pořad v osnovách chybí mnoho témat,*“ vyjadřuje s k problematice zástupkyně ZŠ Horoměřice.

4.1.3 Dostatečnost přípravy učitelů na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany

Učitelé i žáci jsou po teoretické stránce připravováni na vznik krizové události v oblasti požární bezpečnosti průměrně. Školy dodržují zákonem stanovené záležitosti, v rámci kurikula základních škol se problematika požární ochrany vyučuje v rámci tematického bloku Civilní obrana.

Učitelé vědí, kdo je v jejich škole za bezpečnost a oblast požární ochrany odpovědný. Zástupkyně ředitele ZŠ Horoměřice uvedla, že si myslí, že spíše než učitelé, by měly být v oblasti požární ochrany více trénováni žáci.

Jak ale vyplynulo z rozhovorů, teoretická příprava je jedna věc a praktická příprava potom věc druhá. Díky trénování evakuace byly schopné zástupkyně ředitelů (tedy ty, které jsou za bezpečnost žáků ve škole společně s řediteli odpovědné) tvrdit, že vědí, jak se zachovat v případě požáru. Nevěděly by však (logicky), jak by reagovaly, kdyby se situace od té, kterou běžně trénují, lišila. „*Nevím, co bych dělala, kdybych při otevření dveří zjistila, že je na chodbě kouř a nemohu s dětmi na chodbu, kde jsou únikové cesty,*“ potvrdila například zástupkyně ZŠ v Ostravě-Orlové. Zde se například potvrdilo, že ani povinné testování učitelů z oblasti požární ochrany nedokáže pomoci tomu, aby učitelé při vzniku mimořádné události jednali bezpečně. „*Nevím, co bych dělala, kdybych s dětmi nemohla postupovat standardními cestami, nedokážu si představit, že máme problém, jak by probíhaly instrukce – rozhlasem? První, druhé, třetí patro ven? To by asi nefungovalo,*“ říká také učitelka ZŠ Prahy 10.

Zástupkyně ani jedné ze škol nevěděla, že v případě silného kouře na chodbě má zůstat s dětmi ve třídě, utěsnit dveře, vyvěsit z okna nějaký ručník či jakékoliv jiné znamení pro hasiče, že se učitelé se žáky nemohou dostat právě z této třídy (při potřebě použít žebřík), namočit ručníky, trička či cokoli jiného, přiložit je na obličej, přikrčit se k zemi a vyčkat příjezdu hasičů, tedy vyčkat na pomoc. „*Já se tedy obávám,*

⁵² Srovnat lze učivo uvedené v dnešním RVP například s učivem uvedeným v učebnici Branné výchovy pro 6. a 7. ročníky základních škol z roku 1974: MEJSNAR, Karel a kol. Branná výchova pro 6. a 7. ročníky základní devítileté školy. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974 151 s. ISBN není uvedeno.

že bych ani nevěděla, jak mám nějaké hysterické dítě dostat na žebřík z okna," uvádí další problematiku (panika), na kterou nejsou učitelé prakticky připravováni, zástupkyně ZŠ Libice nad Cidlinou. Obdobně jako v případě požáru by učitelé nebyli schopní reagovat ani při dalších mimořádných událostech, které spadají do oblasti požární ochrany, např. na únik čpavku.

Domnívám se, že důvody, proč nejsou učitelé po praktické stránce dobře připraveni na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany, je nedostatek praktických zkušeností.

Ty mohou učitelé získávat prostřednictvím dalších akcí, které škola může (a nemusí) organizovat nad rámec zákonem stanovených povinností. „*My spolupracujeme s jednotkou dobrovolných hasičů,*“ uvádí například zástupkyně ZŠ Horoměřice. Jedná se o spolupráci nepravidelnou (tzv. projektové dny) v rámci které hasiči přivezou učitelům a dětem ukázat hasičské auto a vysvětlují jim, jak mají předcházet rizikům vzniku požáru.

ZŠ Orlová - Poruba zase spolupracuje s Hasiči v rámci programu Hasík. Jedná se o preventivně výchovnou činnost v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva obecně. „*Účastní se toho 1. a 6. ročníky, žáky to nesmírně baví,*“ popisuje zástupkyně ředitele, jakou odezvu má účast žáků ZŠ Orlová-Poruba na programu Hasík. Do školy přichází školení instruktoři, kteří pracují s třídním kolektivem, a podle schématu výuky realizují vzdělávací bloky. Děti se mohou ptát, na co chtějí, vyzkouší si práci s různými materiály apod.

„*Kdybych se takových akcí mohla účastnit i já, nebo učitelé, myslím, že by to bylo přínosné. Rozhodně více než dojet někam na nějaký akreditovaný kurz. To zabere velké množství času,*“ doplňuje ZŠ Orlová - Poruba.

4.1.4 Požadavky učitelů na školní praxi v oblasti požární ochrany

Mezi doporučení, která zazněla z úst zástupkyň škol, se kterými byly vedeny rozhovory, zazněla následující:

- **Praktický nácvik evakuace vedený hasiči.**

„*Mně osobně, a myslím, že mluvím i za naše učitele, by pomohlo, kdyby s námi hasiči natrénovali evakuaci, při které by vypustili dýmovnici,*“ uvádí například paní učitelky ze ZŠ Praha 10.

- **Návrat samostatného předmětu civilní obrana (branná výchova) do RVP základních škol.**

„*Samozřejmě by se nejednalo o totožné učivo, jako kdysi,*“ vysvětluje paní zástupkyně ze ZŠ Orlová-Poruba. „*Ty věci by děti měly znát, problematika civilní ochrany nezmizela společně s komunisty, víte, dříve jsme my i děti věděly, kde jsou nejbližší kryty,*

co máme dělat, když unikne čpavek, dnes se o tom nemluví," uvádí svůj postoj jmenovaná zástupkyně.

„Je potřeba, aby se branná výchova dostala zase do osnov. Aby se civilní obrana nevyučovala jenom jako okrajové téma v rámci nějakého předmětu,“ vyjadřuje svůj názor p. učitelka ze ZŠ Prahy 10. Navrhuje, aby se branná výchova (civilní ochrana) stala součástí předmětu Občanská nauka. *„Tam je prostoru pro toto téma dost, nemusí se odehrát během jedné hodiny,“* vysvětluje a doplňuje, že jejich škola má dobrou zkušenost s interaktivním kurzem první pomoci, že něco takového by si dokázala představit i v oblasti požární ochrany.

- Praktické ukázky v rámci výuky.

„Škola je předimenzovaná, po učitelích se chce strašně moc, všechno se to ale děje jenom v teoretické rovině,“ uvádí pí. učitelka ze ZŠ Prahy 10. *„Učitel žákům vypráví o tom, jaké druhy hasicích přístrojů existují, pak je z toho vyzkouší... vždyť to ani jednu stranu nemůže absolutně bavit,“* dodává. Požární ochrana by měla být podle ní vyučována prakticky stejně, jako třeba dopravní výchova. *„Při ní také děti chodí na dopravní hřiště, nebo při předmětu vaření také děti vaří,“* uvádí.

Zástupkyně ředitele ze ZŠ Libice nad Cidlinou zase uvádí, že požární ochrana by měla být vedena stejně prakticky jako např. ochrana proti terorismu: *„Nedávno jsem četla o programu Aktivního střelce. Jednalo se o branný den v rámci, kterého si žáci na nějaké základní školy vyzkoušeli v praxi, jak mají rychle opustit školní budovu a jak zabránit útočnickovi vniknout do třídy, popřípadě ho odstranit, no to je úžasné, něco takového by se přeci mohlo dít i v oblasti požární ochrany.“*

Naučit děti teoreticky, co se má při požáru a jiných nebezpečích dělat, je málo také podle zástupkyně ZŠ Horoměřice. *„Je třeba implementovat praktická cvičení do výuky, mít to v osnovách. Požární ochrana by se měla probírat alespoň dva měsíce, děti by se měly učit oblíkat se do pláštěnek, vyzkoušet si jaké to je, nemoct se dostat ven apod. Jak se dveře obloží těmi ručníky, to by nevěděly,“* uvádí.

To jsou tedy záležitosti, které by podle učitelů napomohly tomu, aby při vzniku požáru byla zachována maximální možná míra ochrany dětí a učitelů.

4.2 Shrnutí výsledků výzkumu

Z výzkumu vplynuly určité závěry, které lze shrnout takto:

- Učitelé vybraných základních škol se na vznik požáru připravují tak, jak jim to ukládá zákon (školení požární ochrany + jednou ročně cvičné evakuace + dokumentace požární ochrany).

- Zajištění znalostí v oblasti požární ochrany lze nad rámec zákona zajistit testováním učitelů z poznatků získaných na povinném školení požární bezpečnosti.
- Není jisté, zda by učitelé dokázali při vzniku mimořádné události teoretické znalosti využít v praxi.
- Praktická příprava učitelů v problematice vzniku mimořádné události ve škole je nedostatečná. Probíhá pouze částečně v rámci povinného školení o požární ochraně a částečně formou stereotypně cvičené evakuace ve škole.
- Jedním z faktorů, které by mohly učitelům zvládat průběh mimořádné události, je připravenost dětí.
- Žáci základních škol se připravují na vznik mimořádné události podle RVP ZV. Učivo zde má nedostatečný rozsah a učitelé na něj ještě mají velmi málo prostoru.
- Praktická příprava žáků v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva obecně se omezuje na občasnou besedu s hasiči, která má stejně v drtivé většině případů podobu teoretického výkladu, popř. praktických ukázek, které ale nelze spojit s řešením mimořádné události ve škole.

Na počátku výzkumu jsem si položila následující výzkumné otázky, které na tomto místě na základě zjištěných informací zodpovídám:

V1. Jak jsou učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události?

Učitelé vybraných základních škol jsou na vznik mimořádných událostí připravováni po teoretické stránce formou školení v oblasti požární ochrany. V praktické rovině mohou učitelé získávat poznatky o tom, jak by se měli při vzniku mimořádné události zachovat, jednak v rámci povinného školení v oblasti požární bezpečnosti a jednak v rámci cvičné evakuace. Nad rámec stanoveným zákonem se mohou učitelé v teoretické a praktické rovině vzdělávat sami formou nejrůznějších akreditovaných i neakreditovaných kurzů, ale činí tak minimálně. Brání jim v tom v praxi pravděpodobně hlavně nedostatek volného času.

V2. Jak jsou žáci vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události?

Žáci jsou na vznik mimořádné události ve škole připravováni rovněž po teoretické stránce, především v hodinách předmětu Člověk a jeho svět, ale i v dalších předmětech. Teoretické poznatky o požární ochraně, o prevenci vzniku mimořádných událostí a o bezpečnosti obecně se děti mohou ve školách dozvídat v rámci branných dnů na akcích organizovaných školou. Po praktické stránce jsou žáci na vznik mimořádné události připravováni formou cvičené evakuace.

V3. Je příprava žáků a učitelů vybraných základních škol na vznik mimořádné události dostatečná?

Po teoretické stránce jsou učitelé připravováni dostatečně, tedy v rámci zákona. Žáci základních škol jsou připravováni v rámci kurikula (rovněž v rámci stanovených norem) také dostatečně. Po praktické stránce nejsou připravováni dostatečně ani žáci, ani učitelé.

V4. Jaká opatření by učitelé vybraných škol přivítali, aby byli co nejlépe připraveni na vznik mimořádné události a byli schopni při ní zachovat maximální možnou míru ochrany všech zúčastněných osob?

Učitelům vybraných základních škol by v jejich školní praxi pro to, aby dokázali lépe čelit vzniku mimořádné události, pomohlo zařadit následující opatření:

- Praktický nácvik evakuace vedený hasiči,
- návrat samostatného předmětu civilní obrana (branná výchova) do RVP základních škol a
- praktické ukázky v rámci výuky.

Na základě zjištěného formuluji v následující kapitole doporučení pro praxi.

4.3 Doporučení a diskuse

Všechna doporučení, která jsou níže uvedena, vychází z poznatků z výzkumu, který byl v této práci realizován (jsou shrnuté v předchozí kapitole). U jednotlivých doporučení jsou rozpracovány i podrobné návrhy na jejich realizaci (někde i praktické příklady) a je u nich uvedeno, proč je návrh učiněn a jaký by měl dopad. Struktura navrhovaných opatření je následující:

1. Název opatření.
2. Popis opatření.
3. Odůvodnění opatření.
4. Důsledky opatření ve školní praxi.

4.3.1 Na straně učitelů

1. Název opatření: Zavedení testování znalostí učitelů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

2. Školení BOZP by mělo být v takovém případě ideálně součástí přípravného týdne, kdy učitelé nemusí vyučovat a mají čas na přípravu svých podkladů. Učitelé by mohli mít na konci školení, popřípadě do nějakého limitu možnost vyplnit on-line test z toho, co se při školení naučili. Pokud by jejich test byl vyhodnocen neúspěšně, museli by školení ještě jednou opakovat (např. na své náklady) nebo by se museli povinně zúčastnit jednoho z akreditovaných kurzů na téma civilní ochrana – požární ochrana.

3. Toto opatření navrhuji proto, že jsem přesvědčena o tom, že v mnoha školských zařízeních se příprava učitelů v oblasti požární bezpečnosti šidí. Učitelé ji neabsolvují, pouze jsou podepsáni do prezenční listiny. Zřejmě je tomu tak proto, že je této problematice věnována malá pozornost. To je zase zřejmě důsledek toho, že mimořádné události ve školách nejsou na běžném pořádku, respektive že vznik mimořádné události zaměstnanci škol podvědomě nepřipouštějí.

4. Díky zavedení tohoto opatření by mělo dojít k proškolení skutečně všech pedagogických zaměstnanců školy i těch, kteří za bezpečnost v oblasti požární ochrany zodpovídají. Zvýšil by se mj. také důraz na problematiku požární ochrany, vešla by snad více do povědomí učitelů jako oblast, na kterou je třeba se orientovat a není dobré ji vnímat pouze jako povinnou záležitost.

1. Název opatření: **Povinná účast učitelů a ředitelů základních škol na dalším vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva**

2. Učitelé by sami měli mít zájem na dalším vzdělávání v oblasti požární ochrany, protože zkušenosti, které mají s problematikou vzniku mimořádné události či krizové situace, jsou u většiny z nich minimální. Garantem problematiky vzdělávání učitelů v oblasti požární ochrany je HZS, který v maximální možné míře podporuje výuku na všech stupních školského vzdělávacího systému ČR, tedy nejen na základních školách. Jednou z aktivit, které HZS pro učitele (aby si rozšířili znalosti v oblasti požární ochrany) je pořádání akreditovaných kurzů. Ty jsou zařazeny do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků⁵³.

Pořádají je příslušníci jednotlivých HZS krajů. V rámci těchto kurzů se učitelé seznamují s tím, jak poutavě svým žákům představit určitá témata z oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí, kam tato témata mají konkrétně zařadit v RVP, doporučí jim také vhodné publikace a učebnice, dodají pomůcky k výuce a přiblíží učitelům práci s nimi, seznámí je s užitečnými odkazy včetně metodických příruček k výuce dané problematiky, představí příklady dobré praxe a seznámí je s informacemi, jak se chovat při jednotlivých mimořádných událostech, které nejvíce ohrožují daný region. Kurzy mají různou délku a frekvenci (například sedmihodinový kurz pořádaný jednou až dvakrát ročně, pořádaný pro učitele zdarma).⁵⁴

⁵³ Pro vedení školy existuje např. akreditovaný kurz Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události.

⁵⁴ Informace kpt. Mgr. Martina Buchtová, celostátní preventivně výchovné činnosti, odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení – odd. instruktáží a školení. Generální ředitelství HZS ČR, dále též: Kurzy pro učitele a vedení školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele-a-vedeni-skoly.aspx?q=Y2hudW09MO%3d%3d>

Učitelé by si v případě zavedení našeho doporučení do praxe měli povinnost jednou za stanovenou dobu (např. jednou za dva roky) vybrat v rámci dalšího vzdělávání jeden z akreditovaných programů týkající se ochrany člověka za mimořádných událostí.

3. Toto opatření navrhuji, protože vím, že jednotlivá témata problematiky ochrany člověka v případě mimořádných událostí jsou rozložena do několika vzdělávacích oblastí, a proto může být příprava učitelů náročnější.

Metodické vedení učitelům pomůže jednak zorientovat s v problematice a jednak jim dá náhled, jak mají problematiku ochrany člověka při vzniku mimořádných událostí předávat, co nejefektivněji svým žákům tak, aby při vzniku mimořádné události dokázali všichni dohromady reagovat co nejlépe.

4. Zavedení tohoto opatření do praxe by mělo přispět k tomu, aby při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany ve škole byli učitelé i žáci schopní zorganizovat maximální možnou míru ochrany svého zdraví, života i majetku.

4.3.2 Na straně žáků

1. Název opatření: **Zavedení samostatného předmětu civilní ochrana RVP**

2. Navrhuji, aby byl do RVP základních škol zaveden samostatný předmět civilní ochrana (dříve branná výchova). Navrhuji rozšířit učivo z oblasti ochrany obyvatelstva při vzniku mimořádných událostí o mnoho důležitých témat, jako jsou například základy kyberbezpečnosti nebo ochrana proti chemickým zbraním. V současné úpravě zařazení problematiky civilní ochrany shledávám problém v její rozptýlenosti do více vzdělávacích oborů.

Jsem si vědoma toho, že se jedná o návrh (doporučení), které se zakládá na změně legislativy a je s ním spojena řada dalších opatření (například vzdělávání učitelů v oblasti didaktiky civilní ochrany obyvatelstva, zajištění prostorů pro výuku atp.).

3. Toto opatření navrhuji, protože jsem přesvědčena o tom, že problematika civilní obrany a chování v krizových situacích jako samostatný předmět do kurikula základních škol patří. Domnívám se, že v současné době existuje pro toto téma málo prostoru.

Školy mají stanoveny, co mají (mohou) učit, nemají na to ale dostatečný počet hodin. To ostatně vyplývá i z výpovědi náměstka ústředního školního inspektora Ondřeje Andryse, který se nechal slyšet, že žáci základních škol jsou v tématech týkajících se reálných rizik daleko za očekáváním. Andrys společně s náměstkem generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost Danielem Miklósem se shodují, že tematika chování žáků za mimořádných událostí je tématem, které by mělo v učivu dominovat (z hlediska vzdělávání žáků v oblasti bezpečnosti) a měla

by být věnována pozornost systematické přípravě žáků na jednání při nejrůznějších mimořádných událostech.⁵⁵

Zajímavé je, že se učitelé jednohlasně shodují, že je pro žáky důležité, aby ve škole získali průpravu v oblasti ochrany člověka za běžných rizik a v případě vzniku mimořádné události. Vyplývá to ze zprávy nazvané Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001. Z této zprávy ale dále také vyplývá, že většina učitelů (64 %) si myslí, že je v současné době průprava ve škole v oblasti ochrany člověka za běžných rizik a při vzniku mimořádných událostí dostatečná a z hlediska rozmístění témat ve vzdělávacích programech i přehledná. Zřejmě proto by samotní učitelé (již zmiňovaných 64 %) neuvítali zařazení samostatného předmětu civilní ochrana do vzdělávacího kurikula.⁵⁶

Je vidět, že téma návratu předmětu „branná výchova“ do škol je tématem kontroverzním a je třeba o něm vést diskuzi, především s těmi nejvíce povolanými – učiteli.

4. Také toto opatření by mohlo v praxi vést k tomu, že budou žáci při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany ve škole schopni reagovat tak, aby v co možná nejvyšší míře ochránili své zdraví, život i majetek.

1. Název opatření: **Povinná účast žáků základních škol na praktické přípravě v oblasti ochrany při vzniku mimořádných událostí**

2. Kromě zavedení samostatného předmětu civilní ochrana do RVP, je vhodná (pro zvýšení schopnosti žáků reagovat vhodně při vzniku mimořádných událostí) další spolupráce žáků a příslušníků HZS jednotlivých krajů v oblasti jejich praktické přípravy. V České republice existuje projekt Hasík, který se jeví jako velmi vhodný způsob navrhované spolupráce.

Projekt Hasík vznikl v roce 1996, má tedy mnohaletou tradici a postupně se šířil nejen do jednotlivých základních škol různých krajů, ale také do škol středních. V rámci tohoto projektu jsou vzdělávání instruktoři (kteří dále vzdělávají pedagogy a žáky), pedagogové i samotní žáci. Žákům by v rámci tohoto projektu mohla být zprostředkována několikrát ročně (např. v předmětu civilní obrana) preventivně

⁵⁵ Náměstek ústředního školního inspektora jednal s vedením hasičů. *Česká školní inspekce* [online]. 2017 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: http://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Informacni-bulletin_zari_2017_velke.pdf

⁵⁶ Interní dokumentace HZS ČR – Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001.

výchovná činnost v oblasti požární ochrany a civilní ochrany obyvatelstva obecně. Projekt Hasík uvádím jako odbornou koncepci preventivně výchovné činnosti, na které spolupracují nejvyšší orgány HZS jednotlivých krajů a kterou považuji za velmi zdařilou a propracovanou.

3. Díky povinné praktické přípravě žáků v oblasti ochrany při vzniku mimořádných událostí by v praxi mohlo dojít k maximalizaci ochrany života, zdraví i majetku, pokud by ve škole nějaká mimořádná situace vznikla.

4.3.3 Na straně školy

1. Název opatření: Cvičná evakuace za přítomnosti příslušníků HZS ČR

2. Cvičná evakuace za přítomnosti hasičů by měla probíhat v době, kdy má proběhnout samotná cvičná evakuace. Žáci, učitelé i vedení školy by byli nejprve obeznámeni s tím, že bude navozena ve škole mimořádná událost. Všichni by měli být ujištěni, že není třeba se bát, protože simulaci mimořádné události korigují příslušníci HZS ČR. Simulace obvykle probíhá na téma požár.⁵⁷ Po jejím ukončení mohou příslušníci HZS společně s žáky a učiteli situaci analyzovat, diskutovat, jaké měli účastníci vyvolané mimořádné události pocity, jak se zachovali, zda se zachovali správně, jak by se příště mohli zachovat ještě lépe apod.

3. Toto opatření navrhuji, protože jsem přesvědčena, že většina žáků i učitelů žádnou obdobnou situaci ve svém životě nezažila a nedokáže si proto představit, jaké to ve skutečnosti je, ji prožít. Prožije-li člověk jednou nějakou nepříjemnou situaci, dá se předpokládat, že příště ho tato situace (pokud nastane) nevyleká tolik, jako na poprvé. Domnívám se také, že praktická zkouška toho, jak se má člověk chovat při evakuaci například při vzniku požáru, je mnohem užitečnější než samotný výklad. Již Komenský tvrdil, že jedna ze zásad správného zprostředkování učiva žákovi je názornost.

4. Díky zavedení tohoto opatření by mělo dojít k větší jistotě žáků i učitelů při případném vzniku nějaké mimořádné události, což by ve svém důsledku mělo vést také k hladšímu průběhu celé evakuace.

1. Název opatření: Realizace dalších cvičných evakuací za přítomnosti příslušníků HZS ČR

⁵⁷ Návuk evakuace školy při vzniku požáru je ve školách v současné době nejběžnější a je nacvičován, aniž by byly použity modelové ukázky typu zakouření nebo nějaké komplikace při průběhu evakuace, například ‚ztraceného‘ žáka nebo vzniklé paniky.

2. Cvičná evakuace za přítomnosti hasičů by měla probíhat na základě dohody vedení školy a příslušníků HZS jednotlivých krajů. Obdobně, jako navrhujeme v případě povinné cvičné evakuace, také v případě těchto dalších evakuací doporučujeme, aby byli žáci a učitelé obeznámeni s tím, že bude navozena ve škole mimořádná událost. I v tomto případě by měli být všichni ujištěni, že není třeba se bát, protože simulaci mimořádné události korigují příslušníci HZS daného kraje. Simulace může probíhat na jakémkoliv téma (požár, únik nebezpečné látky, záplavy). Po jejím ukončení mohou příslušníci HZS společně s žáky a učiteli situaci analyzovat, diskutovat, jaké měli účastníci vyvolané mimořádné události pocity, jak se zachovali, zda se zachovali správně, jak by se příště mohli zachovat ještě lépe apod.

Společně mohou učitelé s žáky vytvořit tzv. modelové šablony mimořádných událostí, o jejichž správnosti mohou diskutovat s hasiči. Předkládám návrh možných šablon:

Šablona A: Technická závada na elektroinstalaci v suterénu školy

V průběhu čtvrté vyučovací hodiny jde žák na toaletu v přízemí školy, a přitom již cítí, že se někde něco pálí, ale zatím tuto situaci nevyhodnotí jako nebezpečí.

Cestou z toalety však již vidí kouř, který stoupá prostorem schodiště ze suterénu.

Okamžitě uvědomí svého vyučujícího učitele nebo jinou dospělou osobu a ten následně neprodleně informuje vedení školy.

Na základě této informace a po osobním ověření dané informace vyhlašuje ředitel školním rozhlasem školy evakuaci školy podle únikového plánu školy a mezitím jím pověřený pracovník oznamuje tuto událost na linku 150 nebo 112.

Třídy organizovaně opouštějí učebny a přesouvají se do předem plánem určených shromaždišť, kde učitelé kontrolují podle třídní knihy počty žáků a zabezpečují dozor nad žáky a kde učitelé i žáci vyčkají na další pokyny vedení školy.

Šablona B: Technická závada na elektroinstalaci v suterénu školy

V průběhu druhé vyučovací hodiny se v kabinetu chemie v 1. podlaží vznítla neznámá látka. Hořlavé vybavení kabinetu se okamžitě vznítlo a začalo hořet plamenem s vývinem barevného kouře, který signalizuje přítomnost nebezpečných toxických látek. V sousedící třídě zpozorovali žáci a učitel kouř, který pronikal pod spojovacími dveřmi mezi hořícím kabinetem a třídou se třiceti žáky. Vyučující okamžitě informoval ředitele školy, který má kancelář ve stejném patře.

Školním rozhlasem ředitel školy vyhlašuje evakuaci všech tříd dle únikového plánu školy a oznamuje tuto událost na linku 150 nebo 112.

Prioritně zabezpečil evakuaci ohrožené třídy, kam kvůli organizaci vyslal svého zástupce, který přímo ohrožené žáky a učitele organizovaně převedl do bezpečí na shromaždiště.

Následně plánovaně opouštějí učebny i žáci z tříd umístěných v přízemí a v prvním patře, učitelé na shromaždišti kontrolují podle třídní knihy počty žáků.

Dvě třídy ve 2. podlaží se již přes zakouřené schodiště nepodaří evakuovat.

Vyučující v těchto třídách postupují dle návodu, jak postupovat v případě ohrožení zplodinami hoření.

Jako první s dětmi ucpou mezery okolo dveří a mezi prahem a dolním okrajem dveří tak, aby zabránili průniku kouře do prostoru třídy, namočí si vodou jakoukoliv textilní látku (dnes je možné úspěšně využít roušku nebo respirátor, triko, ručník ...) a přiloží si je přes nos a ústa, čímž ochrání dýchací cesty.

Učitelé vyzvou žáky, aby si lehli na zem k oknu, sami ještě vyvěsí z okna ručník, triko nebo cokoliv, aby hasiči bez ztráty drahocenného času viděli, v kterých třídách žáci zůstali a mohli neprodleně zahájit evakuaci ohrožených osob z nebezpečných prostorů.

Evakuace bude probíhat za pomoci hasičů oknem po žebříku nebo s využitím vysokozdvíhné plošiny, tedy technikou, kterou hasiči disponují.

3. Toto opatření navrhuji, protože jsem přesvědčena, že jedna cvičná evakuace, která neustále opakuje stejné téma, je pro praxi žáků a učitelů nedostačující. To vyplývá mj. z výsledků evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001.⁵⁸ Proto se domnívám, že je potřeba, aby byli učitelé i žáci seznamováni s různými situacemi. Čím více situací budou znát, tím lépe budou na různé mimořádné události schopni v praxi reagovat.

4. Díky zavedení tohoto opatření by mělo dojít k větší jistotě žáků i učitelů při případném vzniku nějaké mimořádné události, což by ve svém důsledku mělo vést také k hladšímu průběhu celé evakuace.

1. Název opatření: **Vyšší frekvence (dobrovolné) spolupráce s příslušníky HZS ČR a dalšími organizacemi v oblasti praktické přípravy učitelů a žáků na vznik mimořádné události.**

2. Školy by měly klást na problematiku civilní obrany a na problematiku chování při vzniku mimořádných událostí velký (větší) důraz. Žáci ani učitelé nechtějí sedět v lavici a za katedrou a poslouchat teoretické výklady něčeho, co již mnohokrát někdy slyšeli (a možná tomu ani nerozumí). Potřebují (vedle cvičné evakuace) představit mnoho dalších praktických příkladů z různých oblastí, na kterých si budou moci vyzkoušet, jak reagovat v ohrožení.

Setkávání učitelů a žáků s příslušníky HZS za účelem dalšího praktického vzdělávání v oblasti přípravy na vznik mimořádné události může mít mnoho podob. Může se jednat o praktické workshopy, při kterých si žáci a učitelé vyzkouší, co dělá čpavek při úniku, jaké to je, když přijde silný vítr, poškodí budovu a zasype např. schodiště, nebo co mají dělat ve chvíli, když vypadne telefonní signál. Formou školení a praktických

⁵⁸ Interní dokumentace HZS ČR – Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001.

ukázek se učitelé a žáci naučí, co mají dělat, když vznikne havárie, když jedou na výlet autobusem a dostanou se do hromadné automobilové nehody.

Žáci mohou být ze strany učitelů motivováni k účasti na nejrůznějších soutěžích souvisejících s praktickým nácvikem správného chování v krizových situacích. Jako příklad lze uvést pohybově-vědomostní soutěže, které pořádá HZS ČR (pro každý kraj zvlášť). Soutěže se skládají ze dvou částí – ze znalostního testu z oblasti požární ochrany a ochrany člověka za mimořádných událostí a z dovednostních disciplín. Cílem soutěží je prakticky si ověřit, jak žáci uplatňují nabyté teoretické znalosti.⁵⁹

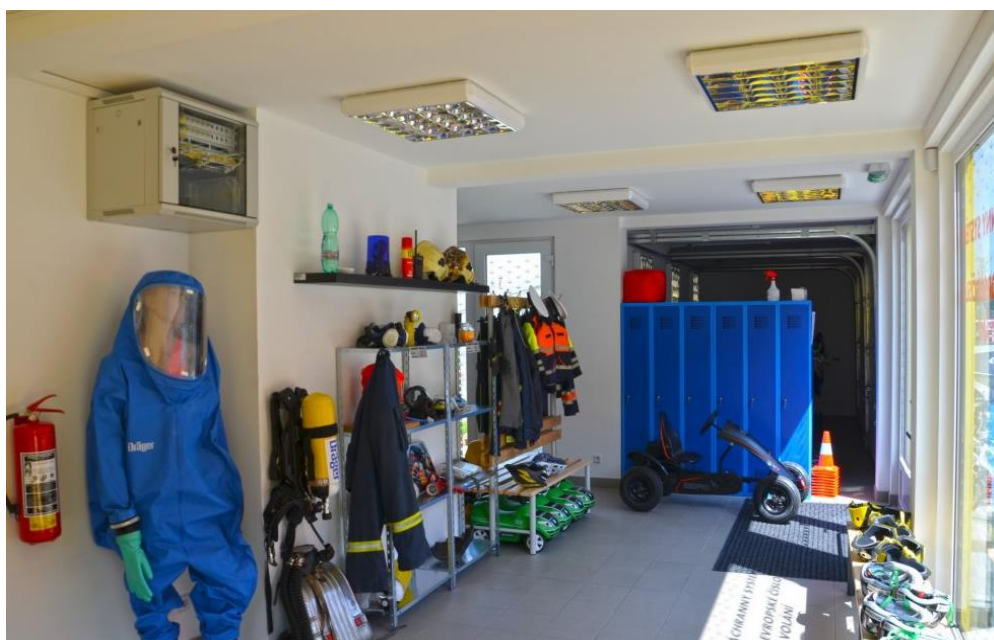
Dalším příkladem formy dobrovolného praktického vzdělávání žáků a učitelů v oblasti civilní obrany může být návštěva Centra zdraví a bezpečí u Karlových Varů. Jedná se o uměle vytvořený prostor, ve kterém si učitelé a žáci mohou vyzkoušet reagovat v rizikových situacích. „V dnešní době na děti číhá mnoho nebezpečí. Ve škole se učí, aby dbaly na své zdraví a dávaly na sebe pozor, ale co si člověk nevyzkouší v praxi jako by nebylo,“ vysvětlují realizátoři projektu skutečnost, že pouhá slova teorie nestačí k tomu, aby žáci uměli správně reagovat v momentě, kdy jsou ohroženi oni sami nebo někdo z jejich okolí. Žáci a učitelé se ve Světě záchranářů (jak se městečku také říká) mohou setkat se všemi možnými riziky a nástrahami běžného života, které jsou nasimulovány tak, aby byly bezpečné (např. domeček požárů se simulací rizikových situací).

Obrázek 1: Ukázka nastolení rizikové situace ve Světě záchranářů

⁵⁹ Soutěže pro školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/souteze-pro-skoly.aspx>

Obrázek 2 Ukázka vybavení hasební techniky ve Světě záchranářů

Zdroj obrázků: Centrum zdraví a bezpečí Karlovy Vary. *Karlovy Vary* [online]. 2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/svet-zachranaru-pro-verejnost>

Hasičský záchranný sbor ČR nabízí vzdělávací kurz Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události. Je určen pro ředitele škol, management a další pedagogické pracovníky, kteří se podílejí nebo se budou podílet na zvládnutí mimořádných událostí či krizových situací ve školské praxi. V tomto kurzu získají účastníci praktické informace o tom, jak se při takových událostech správně zachovat, jak mimořádné události řešit ve školské praxi. Získají základní orientaci v právním prostředí, a především základní průpravu pro přípravu školy a školského zařízení na mimořádné události a krizové situace. A to jak na ty obecně nejčastější, tak také na mimořádné události s přihlédnutím ke specifikům daného regionu. Základními probíranými tématy jsou také požární prevence, problematika integrovaného záchranného systému a základů krizového řízení. Vzdělávací kurz má formu výkladu a semináře a je rozvržen do 8 vyučovacích hodin. Je pořádán pro účastníky zdarma, a to buď v prostorách škol, nebo v prostorách jednotlivých hasičských záchranných sborů krajů. Z důvodu jeho začlenění do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byl kurz akreditován u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a jeho absolventi na závěr obdrží osvědčení.

3. Jsem přesvědčena o tom, že učitelé v mnoha směrech ví, jak se zachovat v krizové situaci, jak ochránit žáka při vzniku mimořádné události. Jsou k tomu proškoleni, pomáhat svým žákům při vzniku mimořádné události je mj. vede také nepsaný etický kodex a věřím, že by se v kritické situaci při vzniku mimořádné události snažili udělat, co mohou.

Na druhou stranu si ale také myslím, že učitelé mají určité limity (totéž platí o žácích), které nejsou zapříčiněny jejich neschopností, ale neznalostí.

Jako příklad lze uvést situaci, při které má dítě vylézt oknem na požární žebřík. Vědí učitelé, jak mají žáky přimět k tomu, aby na žebřík vylezli? Jak mají učitelé hasičům dítě např. podat, jak ho přidržet, pomohlo by jim toto vůbec? Co mají dělat učitelé s žákem (žáky), kteří například omdlí a je potřeba je evakuovat oknem?

O užitečnosti spolupráce s příslušníky HZS jednotlivých krajů nakonec referují i samotní učitelé. Ve zprávě Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001 se uvádí: „*Převážná většina účastníků kurzů hodnotila velmi pozitivně přípravu kurzů, jejich odbornost a kvalitu sdělovaných informací.*“⁶⁰

4. Díky zavedení vyšší frekvence dobrovolné spolupráce učitelů a žáků s příslušníky HZS a dalšími organizací v oblasti jejich praktické přípravy na mimořádné události, by se jednoznačně měla zvýšit jejich schopnost umět v praxi reagovat při vzniku mimořádné události tak, aby v co nejvyšší možné míře byly ochráněny zdraví, životy i majetek všech zúčastněných osob.

⁶⁰ Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001.

5 Závěr

Školy nesou za své žáky a studenty odpovědnost, to znamená, že jsou povinné zajistit jejich bezpečnost a ochranu zdraví všude tam, kde dochází k výchově nebo vzdělávání, které škola organizuje. Z toho vyplývá, že by všichni zaměstnanci škol, obzvláště ti, kteří nesou za bezpečnost a zdraví dětí přímou zodpovědnost (tedy učitelé), měli být velmi dobře připraveni na vznik mimořádné situace a měli by umět řešit její následky. To se týká i oblasti požární ochrany, tedy vzniku požáru ve škole.

V teoretické rovině bakalářské práce bylo konstatováno, že školství patří mezi nejsložitější segmenty požární ochrany, že v posledních deseti letech došlo ve školách průměrně k 29 požárům ročně a že nejčastěji požár ve školách vznikl z technické závady, popř. úmyslným zaviněním.

Zjistila jsem, že velkou roli při vzniku a následném řešení mimořádné události ve školách hraje vedle druhu provozu a jeho stavebního řešení také psychický a fyzický stav zúčastněných osob a jejich připravenost na vznik mimořádné události. V případě školy se jedná především o připravenost učitelů a dětí. Děti nejsou dospělí lidé a obtížněji se jim respektují jakákoliv pravidla a nařízení, tedy i ta, která je třeba dodržovat v oblasti požární ochrany.

Dále jsem v teoretické rovině došla závěru, že míra informovanosti žáků a učitelů o problematice požární ochrany může jednak významně snížit samotné riziko vzniku požáru a jednak může pozitivně ovlivnit průběh mimořádné situace, například zjednodušit a urychlit evakuaci osob při požáru.

Mohu také konstatovat, že vzdělávání učitelů v oblasti požární ochrany je ve školách realizováno v souladu s platnými právními předpisy. Učitelé mají dostatečné možnosti se v této oblasti vzdělávat i v rámci celoživotního vzdělávání. Disponují také dostatečnými didaktickými pomůckami pro výuku žáků v oblasti požární ochrany. Co jim ale chybí, je disponibilní čas, který mohou problematice požární ochrany věnovat. V RVP základních škol neexistuje samostatný předmět, který by se věnoval problematice ochrany obyvatelstva obecně a do jehož rámce by mohla být výchova dětí v oblasti požární ochrany zařazena. Téma požární ochrany může učitel do výuky zařadit jako jedno z mnoha témat v předmětu Člověk a jeho svět s již tak nedostatečnou časovou dotací pro obsáhlé cíle v tomto předmětu stanovené.

Lze tedy shrnout, že z teoretické části bakalářské práce vyplynulo, že školství patří mezi nejsložitější segmenty požární ochrany zejména proto, že se týká dětí, které nejsou znalé situace, mají se vznikem mimořádných událostí malé zkušenosti a jsou náchylné k nedodržování pravidel a nařízení. Z toho, co lze ještě konstatovat v teoretické rovině, uvádím následující: Pro přípravu učitelů základních škol v oblasti požární ochrany vhodné podmínky existují. Pro děti nikoliv (chybějící samostatný předmět věnující se problematice ochrany obyvatelstva, popř. chybějící časová dotace na zařazení problematiky požární ochrany do vyučování).

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit, jak jsou v současné době učitelé vybraných základních škol připravováni na vznik mimořádné události v oblasti požární ochrany.

V případě, že budou v přípravě učitelů v dané oblasti odhaleny rezervy, kladla si práce za cíl stanovit taková opatření, která by v praxi při vzniku mimořádné události v oblasti požární ochrany vedla k maximální možné míře ochrany všech účastníků.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak jsou na vybraných základních školách připravováni učitelé na vznik požáru a zda je tato příprava dostatečná.

V průběhu výzkumu jsem zjistila, že příprava učitelů na vznik mimořádné události ve škole velmi úzce souvisí také s připraveností žáků. Jsou totiž oni, kdo je předmětem evakuace v případě vzniku mimořádné události a jejich připravenost souvisí s celkovou připraveností školy na mimořádnou událost. Proto jsem nakonec do výzkumného šetření zařadila i problematiku připravenosti dětí.

Hledala jsme odpovědi na otázky, jak jsou na vybraných školách připravováni na vznik mimořádné události učitelé a žáci, zda je tato příprava dostatečná a jaká opatření by ve školní praxi učitelé přivítali, aby byla při vzniku mimořádné události zachována maximální možná míra ochrany všech zúčastněných.

Praktická část práce, respektive výzkum, který byl realizován za účelem naplnění cíle práce, vyvrátil poznatek z teoretické části práce týkající se existence dostatečných podmínek pro přípravu učitelů vybraných základních škol v oblasti požární ochrany. Zjistila jsem totiž, že se tito učitelé na vznik požáru sice připravují tak, jak jim to ukládá zákon (školení požární ochrany + jednou ročně cvičné evakuace + dokumentace požární ochrany), ale jejich praktická příprava je v tomto směru nedostatečná. Probíhá pouze částečně v rámci povinného školení o požární ochraně a částečně formou stereotypně cvičné evakuace ve škole. Není tedy jisté, zda by učitelé při vzniku mimořádné události dokázali teoretické znalosti využít v praxi.

Teoretický poznatek, že neexistují dostatečné podmínky pro přípravu žáků na vznik mimořádné události, praktická část naopak potvrdila. V této oblasti se žáci připravují podle RVP, ale učivo zde nemá dostatečný rozsah a učitelé na něj mají malou časovou dotaci. Praktická příprava žáků v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva obecně se omezuje na občasnou besedu s hasiči, která má stejně v drtivé většině případů podobu teoretického výkladu, popř. praktických ukázek, které ale nelze spojovat s řešením mimořádné události ve škole.

Na každou mimořádnou událost se nikdy nikdo nedokáže připravit tak, aby mohl předem říci, že ji s přehledem zvládne. Je ale potřeba znát co možná nejvíce variant mimořádných událostí a variant, jak při nich postupovat, aby mohly být zdolány co nejlépe. Proto v kontextu výsledků výzkumu a znalosti své praxe navrhuji:

- Zavést na základních školách testování znalostí učitelů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Povinná účast učitelů a ředitelů základních škol na dalším vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva.
- Zavedení samostatného předmětu civilní ochrana do RVP základních škol.
- Zavést povinnou účast žáků základních škol na praktické přípravě v oblasti ochrany při vzniku mimořádných událostí.
- Zavést cvičnou evakuaci za přítomnosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky (navození komplikovaného průběhu).

- Nad rámec zákonem stanovených povinností zavést další cvičné evakuace za přítomnosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky.
- Častěji (na dobrovolné bázi) spolupracovat s příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky a dalšími organizacemi v oblasti praktické přípravy učitelů a žáků na vznik mimořádné události.

Zavedení výše uvedených opatření do praxe základních škol by mělo vést k tomu, že budou učitelé společně s žáky při vzniku mimořádné události schopni reagovat tak, že jejich jednání povede k maximální možné míře jejich ochrany.

6 Seznam použitých informačních zdrojů

- BEBČÁK, Petr., DUDÁČEK, Aleš., ŠENOVSKÝ, Michal. *Vybrané kapitoly z požární ochrany III. díl*. 1. vyd. Ostrava: Fakulta bezpečnostního inženýrství, VŠB – TU Ostrava, 2006. 44 s. ISBN 80-86634-98-1.
- Centrum zdraví a bezpečí Karlovy Vary. *Karlovy Vary* [online]. 2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/svet-zachranaru-pro-verejnost>
- CRESWELL, W. John. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. 3st ed. Nebraska: Sage Publications, 2012. 472 p. ISBN 978-14-129-9530-6-8.
- FOLWARCZNY, Libor., POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání 47. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2021. 123 s. ISBN 978-80-7385-2545-0.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. aktualizované vyd. Praha: Grada Publishing, 2016. 256 s. ISBN 978-80-271-9225-0.
- Interní dokumentace HZS ČR – Vyhodnocení evaluačních dotazníků od účastníků akreditovaných programů Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, pořádaných HZS krajů v roce 2001.
- Interní dokumentace HZS hl. m. Prahy, Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení.
- KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. *Krizové situace ve škole: Bezpečnostní problematika ve školní praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. 130 s. ISBN 978-80-271-4014-5.
- Kpt. Mgr. Martina Buchtová, celostátní preventivně výchovné činnosti, odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení – odd. instruktáží a školení. Generální ředitelství HZS ČR
- Kurzy pro učitele a vedení školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele-a-vedeni-skoly.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- Kurzy pro učitele a vedení školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele.aspx>
- MEJSNAR, Karel a kol. *Branná výchova pro 6. a 7. ročníky základní devítileté školy*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974 151 s. ISBN není uvedeno.
- MIKULKA, Bohdan., MIKULKA, Štěpán, PIŇOS, Miroslav. *Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva: příručka pro instruktory*. 2. revidované vyd. (neprodejné). Bruntál: Citadela Bruntál ve spolupráci HZS Moravskoslezského kraje, 2008. 198 s. ISBN není uvedeno.

- Ministerstvo vnitra - souhrn metodických předpisů: Požární taktika - produkty hoření. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2021 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: http://metodika.cahd.cz/konspekty/1_1_05.pdf
- Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, 2003. 119 s. ISBN 978-80-866-6400-8-2.
- Náměstek ústředního školního inspektora jednal s vedením hasičů. *Česká školní inspekce* [online]. 2017 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: http://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Informacni-bulletin_zari_2017_velke.pdf
- Povinnosti ředitele školy v oblasti požární ochrany. *BOZP.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-12-23]. Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/povinnosti-skoly-pozarni-ochrana/>
- Požární ochrana památkových objektů. *Národní památkový ústav* [online]. 2015 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/pozarni-ochrana-pamatkovych-objektu.pdf>
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání - 2021. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2021 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>
- RÁŽ, Zdeněk. Tematické kontroly činností prováděných ve školách a školských zařízeních. *112. 2006(4)*, 9-12. *Riziko. Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/riziko.aspx>
- Soutěže pro školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/souteze-pro-skoly.aspx>
- Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-23]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- Vyhláška č. 174/1994 Sb., kterou se stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 56/1994.
- Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 56/1994.
- Vyhláška č. 246/2001 Sb., Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 95/2001.
- Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 133/2002.

- Výchova dětí v oblasti požární ochrany. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2005 [cit. 2022-01-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vychova-deti-v-oblasti-pozarni-ochrany.aspx>
- VYKOPALOVÁ, Hana. *Základy psychosociální přípravy Humanitárních jednotek ČČK*. 1. vyd. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2003. 71s. ISBN 80-239-2043- X.
- VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 176 s. ISBN 978-80-247-2510-9.
- Základy ochrany měkkých cílů - metodika. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>
- Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 34/1985
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 73/2000.
- Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon v aktuálním znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 190/2004.
- Zavedení civilní ochrany a branné výchovy do škol. *CEMI* [online]. 2020 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.cemi.cz/blog/zavedeni-civilni-ochrany-a-branne-vychovy-do-skol>
- Zpráva z výzkumné sondy zaměřené na stávající pojetí výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva ve školních vzdělávacích programech vybraných základních škol ČR. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2015 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pro-ucitele.aspx>

Seznam použitých zkratek

HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
RVP ZV	Rámcový program pro základní vzdělávání
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Seznam příloh

Příloha 1 - Ukázka požárního evakuačního plánu školy	57
Příloha 2 - Dokumentace požární ochrany pro školy.....	65
Příloha 3 - Příklady 2 skutečných událostí:	67

Příloha 1 - Ukázka požárního evakuačního plánu školy

POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN

ZŠ Karla Čapka

Kodaňská 16/658 Praha 10

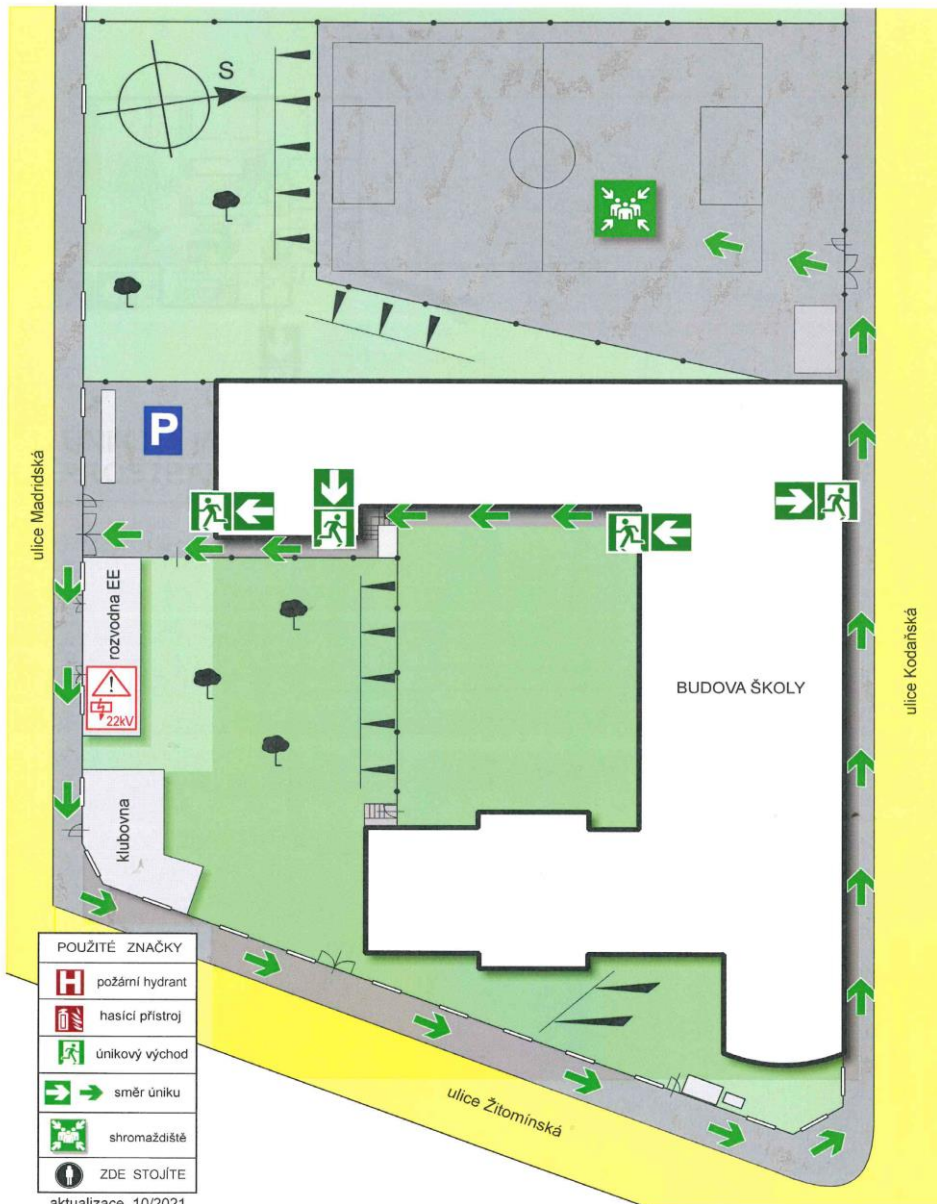

Schválil:
ředitelka ZŠ Ivana Vaňková

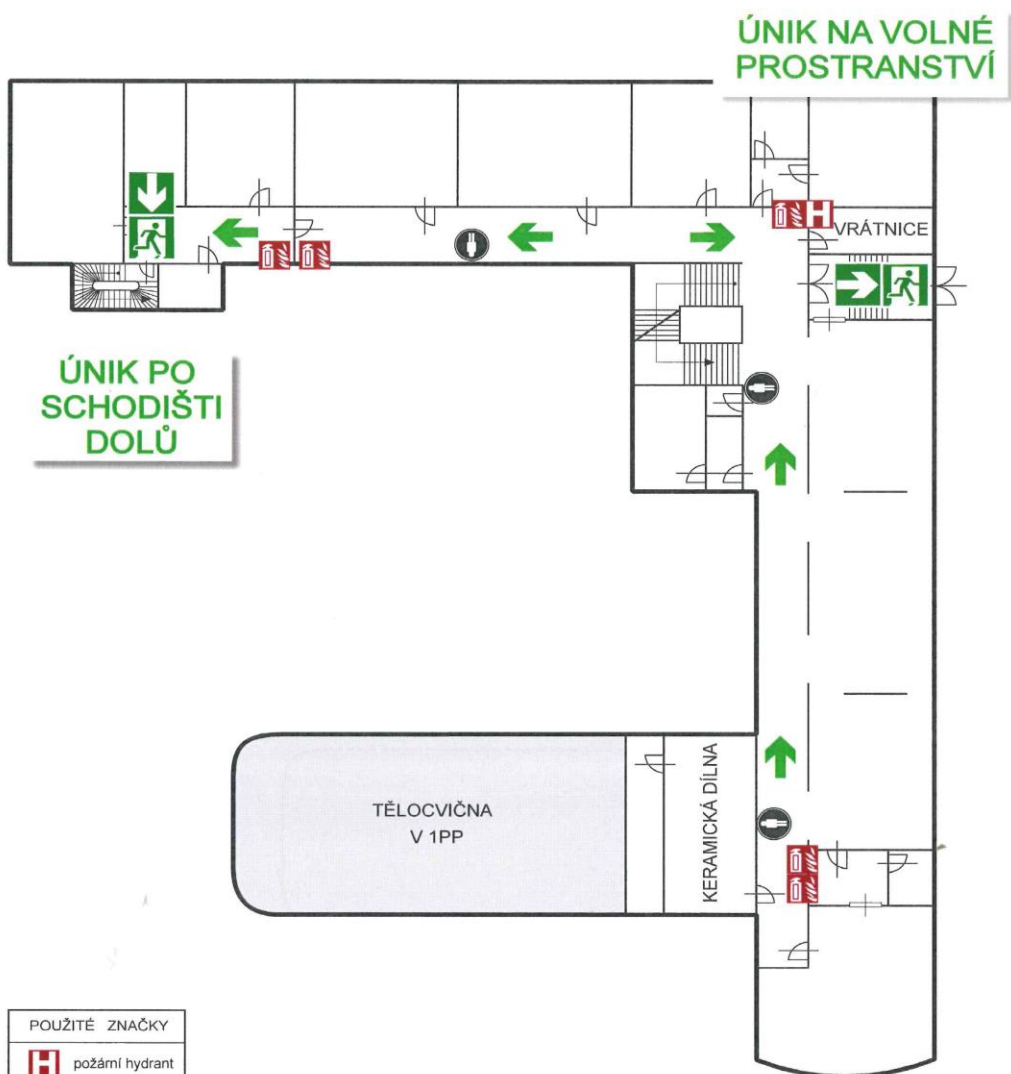
Zpracovatel:
Štěpán Wowesný Z-OZO-185/2012

aktualizace 10/2021

POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - SITUACE

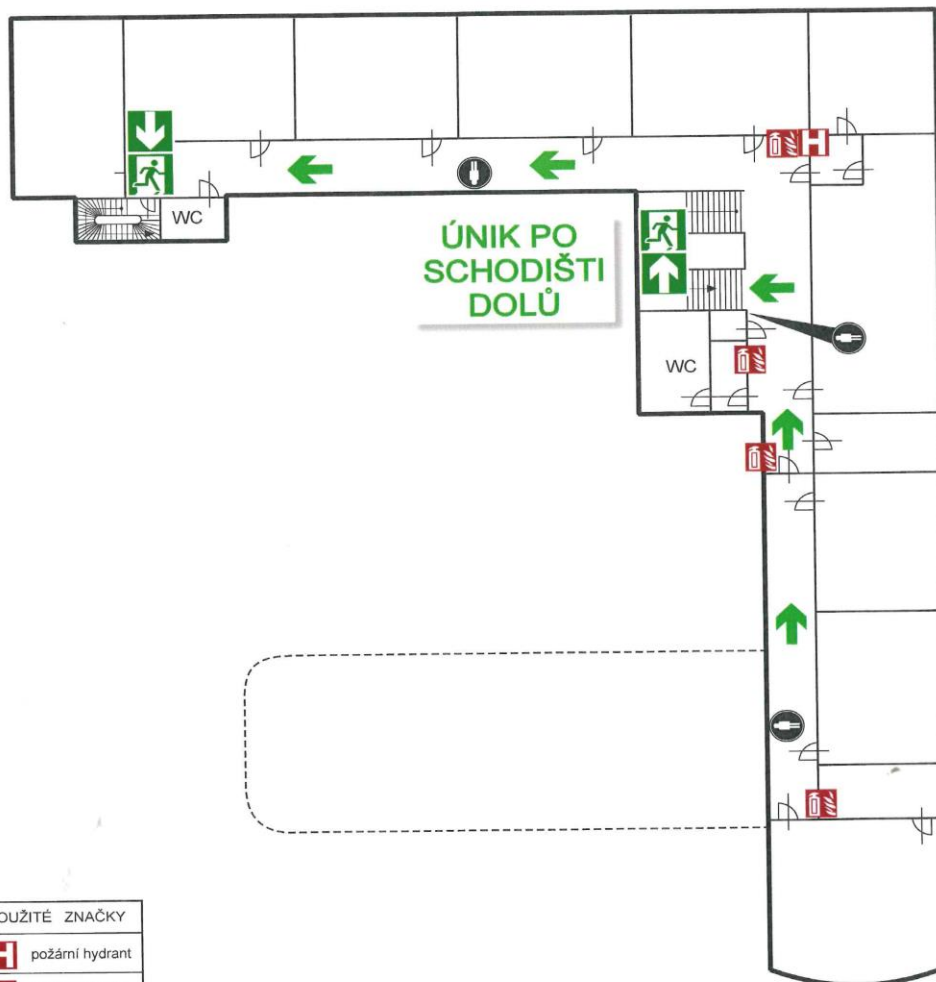
POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 1.NP

POUŽITÉ	ZNAČKY
	požární hydrant
	hasičí přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

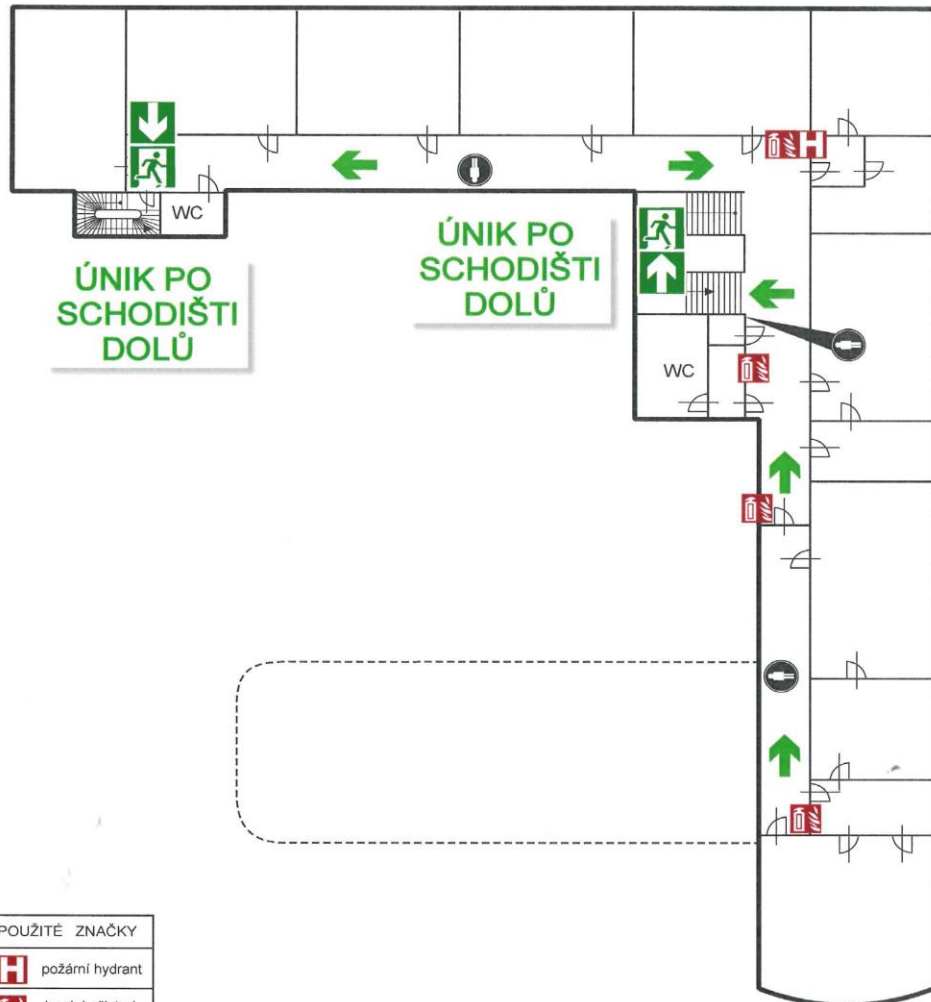
POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 2.NP

POUŽITÉ ZNAČKY	
	požární hydrant
	hasící přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

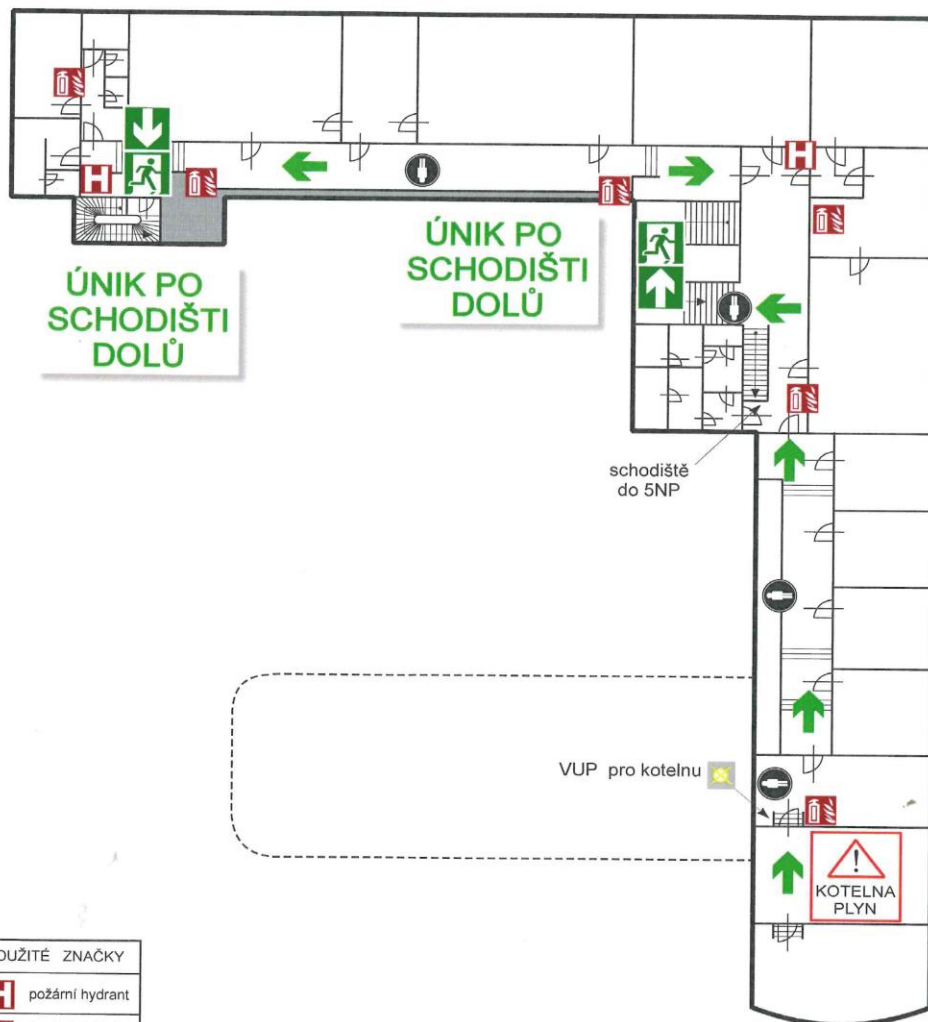
POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 3.NP

POUŽITÉ ZNAČKY	
	požární hydrant
	hasící přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

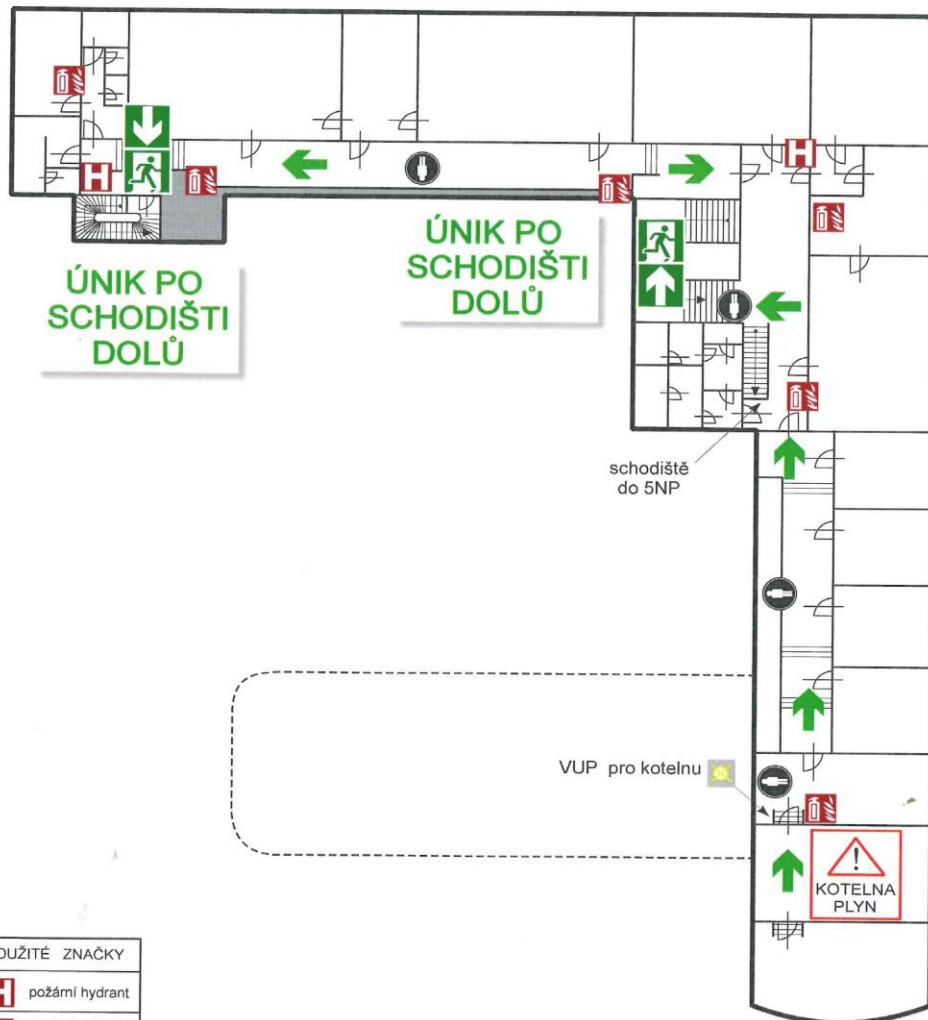
POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 4.NP

POUŽITÉ ZNAČKY	
	požární hydrant
	hasící přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

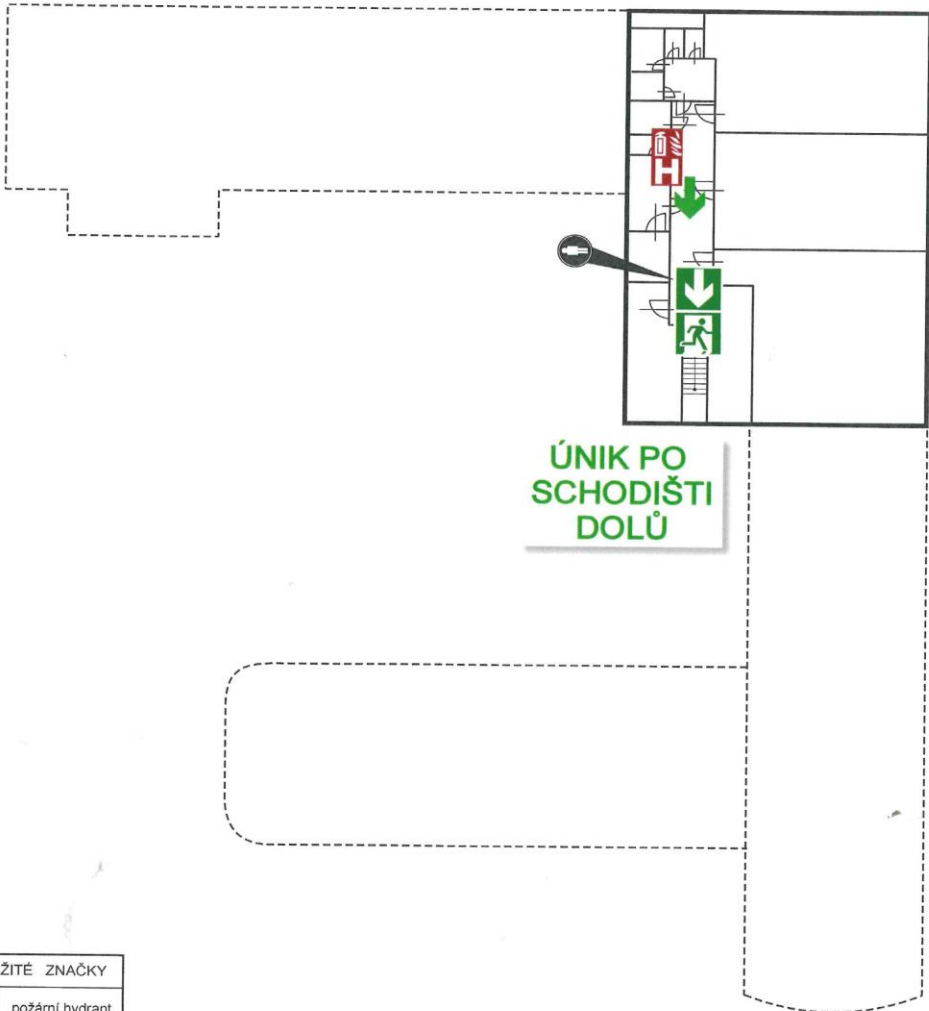
POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 4.NP

POUŽITÉ ZNAČKY	
	požární hydrant
	hasící přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN - 5.NP

ÚNIK PO
SCHODIŠTI
DOLŮ

POUŽITÉ ZNAČKY	
	požární hydrant
	hasící přístroj
	únikový východ
	směr úniku
	shromaždiště
	ZDE STOJÍTE

aktualizace 10/2021

Příloha 2 - Dokumentace požární ochrany pro školy

Zdroj: Povinnosti ředitele školy v oblasti požární ochrany. *BOZP.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-12-23]. Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/povinnosti-skoly-pozarni-ochrana/>

Dokumentace PO pro školy bez zvýšeného požárního nebezpečí

Ředitel školy, která je zařazena do kategorie bez zvýšeného požárního nebezpečí, je povinen zajistit:

- Zpracování požární poplachové směrnice,
- potřebnou požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení a udržovat je v provozuschopném stavu. O provozuschopnosti musí mít dokumentaci o kontrolách,
- doklady, které prokazují, že jsou vytvářeny podmínky pro hašení požárů, ale také pro záchranné práce. Minimum je zpracování poplachové směrnice, značené únikových cest, uzávěry energií, přístup ke zdrojům vody apod.,
- dokumentace, která prokazuje dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků a činností,
- školení zaměstnanců v požární ochraně,
- dokumentace o realizaci preventivních požárních prohlídek alespoň 1x ročně,
- dokumentace o realizaci odborné přípravy koordinátora prevence požární ochrany. Toho může mít škola vlastního nebo využít externí odborně způsobilou osobu (OZO),
- doklady o realizovaném školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany,
- dokumentace, která je vedena a schválena podle zvláštních předpisů obsahující podmínky požární bezpečnosti. Jedná se například o bezpečnostní listy, požárně bezpečnostní řešení stavby (PBŘ), dokumentace o prevenci závažných havárií,
- dokumentace o přijatých opatřeních pro případné zdolávání požárů, havárií, povodní, výbuchů a jiných mimořádných událostí.

Dokumentace PO pro školy se zvýšeným požárním nebezpečím

Ředitel školy, která je zařazena do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím, je povinen zajistit:

- dokumentaci o začlenění do kategorie požárního nebezpečí,
- potřebnou požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení a udržovat je v provozuschopném stavu. O provozuschopnosti musí mít dokumentaci o kontrolách,
- požární řád, požární knihu, požární poplachové směrnice, řád ohlašovny požárů,
- požární evakuační plán a dokumentace zdolávání požárů (pouze pokud jsou složité podmínky pro zásah),

- stanovení organizace zabezpečení požární ochrany, která upravuje vytvoření vlastního organizačního systému, jež je nezbytný pro plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně,
- dokumentace, která je vedena a schválena podle zvláštních předpisů obsahující podmínky požární bezpečnosti (např. PBR, bezpečnostní listy, dokumentace o prevenci závažných havárií),
- plán témat a časový harmonogram školení zaměstnanců v požární ochraně a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a koordinátorů prevence požární ochrany,
- doklady o realizovaném školení zaměstnanců v požární ochraně, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a koordinátorů prevence požární ochrany.

Dokumentace PO pro školy s vysokým požárním nebezpečím

Ředitel školy, která je zařazena do kategorie s vysokým požárním nebezpečím, je povinen zajistit:

- Dokumentaci o začlenění do kategorie požárního nebezpečí,
- potřebnou požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení a udržovat je v provozuschopném stavu. O provozuschopnosti musí mít dokumentaci o kontrolách,
- požární řád, požární knihu, požární poplachové směrnice,
- ohlašovnu požárů a řád ohlašovny požárů,
- požární evakuační plán a dokumentace zdolávání požárů,
- stanovení organizace zabezpečení požární ochrany, která upravuje vytvoření vlastního organizačního systému, jež je nezbytný pro plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně,
- dokumentace, která je vedena a schválena podle zvláštních předpisů obsahující podmínky požární bezpečnosti (např. PBR, bezpečnostní listy, dokumentace o prevenci závažných havárií),
- plán témat a časový harmonogram školení zaměstnanců v požární ochraně a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a koordinátorů prevence požární ochrany,
- doklady o realizovaném školení zaměstnanců v požární ochraně, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a koordinátorů prevence požární ochrany.

Příloha 3 - Příklady 2 skutečných událostí:

1) Místo a čas vzniku požáru

Adresa události: Praha 8

Majitel: Městská část Praha 8

Orgán ODZP HZS hl. m. Prahy: nrap. Ing. Krása na místě dne 19. 4. 2017 v 21.53 hodin

Ohlášeno operačnímu středisku HZS hl. m. Prahy: dne 19. 4. 2017 v 21.40 hodin

Ohlásil: Petržílková Marta, tel. 233 543 459

Datумы a časy:

Vzniku:	19. 4. 2017	21.34 (± 5 min)	Poč. hašení:	19. 4. 2017	21.51
Zpozorování:	19. 4. 2017	21.39	Lokalizace:	19. 4. 2017	22.09
Ohl. pož. jednotce:	19. 4. 2017	21.40	Likvidace:	19. 4. 2017	23.21

Čas vzniku požáru udává teoretickou dobu iniciace požáru, tzn. bod na reálné časové ose, při kterém se hořlavá látka prostřednictvím iniciátoru (tepelného zdroje) zahřála na svou teplotu vznícení a došlo tím k iniciaci hoření této látky. Je zřejmé, že dosažení tohoto stavu podmiňuje řada stavů a okolních podmínek, které nelze vždy jednoznačně určit. Z toho důvodu je ve většině případů čas vzniku udáván jako časový interval.

V tomto případě odpovídá údaj, teoreticky stanovený zpracovatelem, reálné době propagace požáru, při zohlednění množství a druhu hořlavých látek a jejich stavu po likvidaci požáru (stupni degradace), v závislosti na odhadu podmínek pro iniciaci požáru.

2. Popis objektu a příčina vzniku požáru:

a) popis objektu

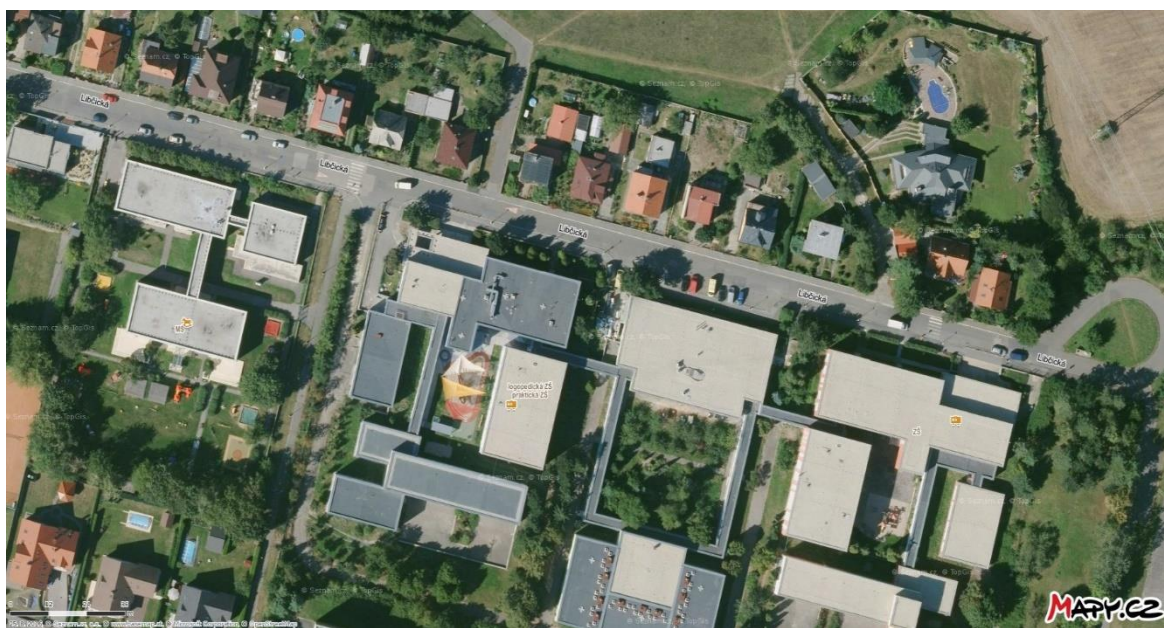
Jednotky HZS Praha ze stanic 1, 2, 3, 4, 10 a SDH Březiněves, Ďáblice, Letňany byly vyslány k požáru střechy budovy základní školy. Příslušníci jednotky (z HS 3) na místě zjistili, že se jedná o požár polystyrenového zateplení střechy a fasády na ploše cca 10 x 4 m, který likvidovali jedním C proudem vody.

Svislé nosné i nenosné konstrukce tvoří železobetonové prefabrikované panely, s požární odolností REI 90/DP1. Stropní konstrukce tvoří železobetonové překlady, požární odolnost stropu je REI 90/DP1. Střecha je plochá, betonová, zateplená polystyrenem, s krytinou – živící.

b) ohledání místa požáru

Ohledání provedli příslušníci pro ZPP HZS Praha – nrap. Ing. Krása a prap. Březina za přítomnosti příslušníků Policie ČR.

Na požářiště se lze dostat pouze vystoupaním po hasičském nastavovacím žebříku na střechu jednopodlažního objektu sloužícího jako spojovací chodba komplexu budov základní školy. Přesná lokalizace místa požáru je zobrazena na Obrázku 1.

Obrázek 3 Místo požáru

V roce 2013 proběhla na budovách základní školy rozsáhlá rekonstrukce zaměřená na snížení energetické náročnosti. Střecha i obvodové zdi byly zatepleny vrstvou polystyrenu. Požárem byla zasažena střecha jedné z budov na ploše cca 4 x 10 m a fasáda sousední budovy na ploše cca 6 x 10 m.

Pod zateplovací vrstvou polystyrenu je horizontálně veden elektrický svazek malého a nízkého napětí. Měděné vodiče jsou vlivem plamenného hoření odhaleny, jejich izolace shořelá.

Vzhledem ke špatné viditelnosti a možné technické závadě elektroinstalace jako iniciátoru požáru bylo ohledání dne 19. 4. 2017 ve 22.56 hodin přerušeno a jeho pokračování domluveno na následující den v 9.00 hodin s účastí expertů z TÚPO.

Dne 20. 4. 2017 se došetření zúčastnili příslušníci pro ZPP HZS Praha por. Ing. Šér a prap. Kvapil, dále příslušníci Policie ČR a experti TÚPO. Bylo upřesněno kriminalistické ohnisko, doplněna fotodokumentace. Experti z TÚPO podrobně prohlédli elektroinstalaci vedoucí kriminalistickým ohniskem a odebrali vzorky k laboratornímu zkoumání.

3. Příčina vzniku požáru

a) určení ohnisek

Kriminalistické ohnisko bylo nalezeno dle charakteristických stop šíření požáru (poškození hořlavých materiálů plamenným hořením se snižovalo se zvyšující se vzdáleností od ohniska), na fasádě v úrovni 2. NP, pod zateplovací vrstvou polystyrenu, v místě vedených elektrických svazků.

Požární ohnisko, tedy místo nejintenzivnějšího hoření, je stanovena část střechy propojovací chodby na ploše cca 4 x 10 m a polystyrenového zateplení fasády sousední budovy na ploše cca 6 x 10 m.

Svěddecké ohnisko (spíše jeho zóna), bylo určeno na základě sdělení oznamovatelky, která ohlásila požár střechy budovy základní školy. Toto ohnisko se tedy nachází v blíže neurčené části střechy.

b) vytyčení verzí příčiny vzniku požáru

V době vzniku požáru se zde neprováděly žádné práce (sváření apod.). Na požářišti nebyly nalezeny zbytky samovznětlivých látek. V místě kriminalistického ohniska jsou vedeny elektrické kabelové svazky. Prostor areálu školy byl zajištěn kamerovým systémem s infračerveným přisvícením. Na požářišti je prakticky nemožné se dostat. Nedbalost či úmyslné zapálení lze z výše uvedených důvodů vyloučit.

S ohledem na zjištěné okolnosti byla stanovena jediná verze vzniku požáru, a to **technická závada elektroinstalace**.

c) zjištění příčiny vzniku požáru

V odborném vyjádření TÚPO vypracovaném v rámci vlastního šetření na požářišti je uvedeno, že požár nejpravděpodobněji způsobila technická závada elektroinstalačních rozvodů 230/50 Hz vedených po vnějším plášti objektu v horizontální linii pod zateplovací vrstvou. Jednalo se o místo, kde se křížily dva elektrické svazky v ochranných pláštích, přičemž v místě křížení byl umístěn úchytný segment polystyrenového zateplení (talířová hmoždinka se šroubem). V důsledku působení tlaku úchytného segmentu docházelo k dlouhodobému namáhání izolačního materiálu CYKY kabelů 2 x 1, které napájely kamerový systém. To mělo za následek destrukci vnitřní struktury kabelů se ztrátou požadovaných dielektrických vlastností izolace. Destrukční proces vyvrcholil elektrickým průrazem izolantu se vznikem elektricky vodivé cesty pro průchod svodového proudu, čímž docházelo k přeměně elektrické energie na tepelnou. Zvyšující se teplota způsobila degradaci izolačního materiálu na elektricky vodivý uhlík, kterým se rozšiřoval vodivý kanál s odpovídajícím nárůstem svodového proudu. Tento proces postupně vygradoval až

ke vzniku elektrického oblouku, který inicioval požár polystyrenového zateplení budovy.

Obrázek 4 Úchytný segment polystyrenového zateplení zasahující do elektroinstalace

Příčinou vzniku požáru byla **technická závada elektroinstalace**.

4. Rozšíření požáru

a) možností šíření

Za šíření požáru se považuje volné šíření plamenného hoření po povrchu hořlavých materiálů. Za zplodiny hoření se považuje většinou kouř, tedy nehomogenní směs plynných produktů hoření a nespálených uhlíkatých zbytků (saze).

Šíření požáru závisí zejména na množství a druhu hořlavých materiálů v blízkosti pásma hoření, dále pak na intenzitě požáru, podmínkách výměny plynů, podmínkách sdílení tepla do okolí atd. Plamenné hoření se mohlo neomezeně šířit na hořlavé materiály v blízkosti ohniska požáru, resp. pásma hoření. V tomto případě tedy na zbylé polystyrenové zateplení budovy. Zplodiny hoření se mohly neomezeně šířit do volného prostranství.

b) skutečné rozšíření a jeho důvody

Požárem byla zasažena střecha jedné z budov na ploše cca 4 x 10 m a fasáda sousední budovy na ploše cca 6 x 10 m. Dalšímu šíření zabránila likvidace jednotkou HZS Praha.

5. Následky požáru	
Přímé škody:	200.000 Kč
Uchráněné hodnoty:	1.000.000 Kč
Ohrožené hodnoty:	1.200.000 Kč
Následné škody:	nevyčísleno

6. Usmrceno, zraněno:

Při likvidaci požáru se lehce zranil na ruce příslušník HZS Praha sl. č. 783 670 a byl předán do péče ZZS.

7. Porušení předpisů o PO:

K porušení předpisů o požární ochraně nedošlo.

2) Místo a čas vzniku požáru

K požáru: Školní výlet – objekt ubytovny letního dětského tábora
Místo požáru: okres Mladá Boleslav

Datum a čas vzniku požáru: 5. 6. 2015 01:48 hod.

Čas vzniku požáru – udává teoretickou dobu iniciace požáru, tzn. bod na reálné časové ose, při kterém se hořlavá látka prostřednictvím iniciátoru (tepelného zdroje) zahřála na svou teplotu vznícení a došlo tím k iniciaci hoření této látky. Je zřejmé, že dosažení tohoto stavu podmiňuje řada stavů a okolních podmínek, které nelze vždy jednoznačně určit. Z tohoto důvodu je ve většině případů čas vzniku udáván jako časový interval.

V tomto případě odpovídá údaj teoreticky stanovený zpracovatelem reálné době volného rozvoje požáru, při zohlednění množství a druhu hořlavých látek a jejich stavu po likvidaci požáru (stupni degradace), v závislosti na odhadu podmínek pro iniciaci požáru a výpovědím osob, přítomných v ubytovně a její blízkosti v době zpozorování požáru.

Vyhlášen poplach:
5. 6. 2015 02:03 hod.
Lokalizace:
5. 6. 2015 05:15 hod.

Začátek zásahu:
5. 6. 2015 02:24 hod.
Likvidace:
5. 6. 2015 13:07 hod.

Příčina vzniku požáru včetně možných verzí: V době příjezdu první jednotky PO na místo události byla v plném rozsahu požárem zasažena středová část objektu, střechy

budov, podkrovní prostor nové budovy a docházelo k rozšiřování požáru do vnitřních prostor budov. Do vnitřních prostor objektů nebyl možný vstup z důvodu vysoké teploty a působení plamenného hoření. Osoby byly z objektu evakuovány před příjezdem jednotky, přičemž dle sdělení přítomných byly postrádány dvě osoby. Cca po jedné minutě došlo ve středové části objektu k explozi tlakové propan-butanové láhve (viz Zpráva o zásahu).

Prvotním vytěžením na místě přítomných evakuovaných osob bylo vyšetřovatelem požárů zjištěno, že požár byl zpozorován ve středové části (propojovací část objektů) a následně docházelo k velmi rychlému šíření požáru na okolní budovy. Od jedné z přítomných osob byla zajištěna fotografie, pořízená mobilním telefonem krátce po útěku z objektu:

Foto pořízeno mobilním telefonem jedné z evakuovaných z objektu (jméno nezjištěno)

Následným šetřením bylo zjištěno, že požár byl zpozorován jedním z ubytovaných žáků, který se probudil v prostoru pavlače propojovací části objektů – konkrétně na gauči u schodiště propojovací části a zpozoroval hořící střechu propojovací části, zadní části a schodiště.

Na základě získaných informací, prostudováním fotodokumentace a s přihlédnutím k videozáznamu z výjezdového vozidla HZS bylo stanoveno požární ohnisko, shodné s ohniskem svědeckým, a to v prostoru podesty – tj. propojovací části mezi objekty. V tomto prostoru byly zcela termicky degradované materiály a stopy šíření požáru,

typické pro ohnisko vzniku požáru. Vzhledem k popisovaným skutečnostem a prostoru vzniku požáru byly prvotně stanoveny a následně prověřovány následující verze vzniku požáru:

1. Úmyslné zapálení neznámým pachatelem
2. Technická závada či nepředpokládaná změna provozních parametrů na elektrických rozvodech či zařízení
3. Nedbalost – odhození nedopalku cigarety.
4. Chemické samovznícení materiálů v prostoru pod podestou

stav objektu v době
lokalizace – pohled na
„novou budovu“

stav objektu v době
lokalizace – pohled na
„původní budovu“

stav objektu v době
lokalizace – pohled na
středovou část

Po dobu evakuace a do doby příjezdu první jednotky PO docházelo k šíření požáru na celou vestavnou středovou část a na hořlavé konstrukce střeš a podkroví objektů. Po prohoření podlahy středové vestavby došlo k propadnutí požárem degradovaných materiálů a torz lidských těl do prostoru přízemí středové části. Prohořením stropů 2 nadzemního podlaží „nové budovy“ a současně prohořením schodišťovými otvory a pády žhavých částí do prostoru pokojů došlo k rozšíření požáru do vnitřních prostor pokojů ve druhém nadzemním podlaží, kdy byly zcela požárem znehodnoceny osobní věci ubytovaných a vnitřní hořlavé vybavení. K dalšímu rozšíření požáru nedošlo vlivem hasebního zásahu přivolaných jednotek PO.

V případě pozdějšího zpozorování požáru hrozilo reálné nebezpečí vážného ublížení na zdraví či usmrcení dalších osob, ubytovaných v objektu. V případě pozdějšího ohlášení požáru hrozilo reálné nebezpečí rozšíření požáru na požárem nezasazené části objektů – zejména prvních nadzemních podlaží objektů.

5. Následky požáru:

Přímé škody: 8.000.000,- Kč

Popis škod: Konstrukce střeš a druhá nadzemní podlaží objektů včetně vybavení, propojovací vestavba včetně vybavení, osobní věci ubytovaných.

Uchráněné hodnoty: 500.000,- Kč

Popis uchráněných hodnot: První nadzemní podlaží objektů, vnitřní vybavení prvních nadzemních podlaží.

Následné škody: 0,- Kč

Vzniklá škoda je kryta pojištěním.

Usmrceno, zraněno: Při požáru došlo k usmrcení dvou osob – dle sdělení na místě události se jednalo o jednoho ze studentů a jednu pedagogickou pracovníci. Při požáru došlo k poranění 3 osob – ošetřeny přivolanými posádkami zdravotnické záchranné služby.

Porušení předpisů o požární ochraně: Ve vztahu k příčině vzniku požáru lze předpokládat ze strany neznámé osoby (osob) porušení ustanovení § 17 odst. písmeno a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“) – fyzická osoba je povinna počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, **manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm** či jiným zdrojem zapálení.

Úkony předcházejícími kontrole bylo zjištěno, že **objekt byl** v době vzniku požáru a několik roků před vznikem požáru **využíván bez kolaudačního rozhodnutí**, čím byly zjištěny rozhodné skutečnosti zakládající podezření z porušení ustanovení § 119 a násl. zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje, coby dotčený orgán dle ustanovení § 4 odst. 2 stavebního zákona a § 26 odst. 2 písm. b) zákona o PO (dále jen „HZS“) vydal dne 11. června 2008 v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 písm. a) stavebního zákona souhlasné stanovisko k požárně bezpečnostnímu řešení, dle kterého byla kapacita ubytovaných osob 10 (strana druhá, část B) „POPIS STAVBY“, odstavec druhý, věta třetí). Projektant a následně dotčený orgán postupoval v souladu s ČSN 73 0818 čl. 4.1 písm. c) – 10 osob x 1,5 = 15 evakuovaných osob. Dle čl. 9.2 ČSN 73 0802 je pavlač hodnocena jako nechráněná úniková cesta, vyhovující čl. 9.4.13 ČSN 73 0802. Kapacita ubytovaných deseti osob odpovídá čl. 6.1.2. ČSN 73 0833 – cit.: *„Budova do dvou nadzemních podlaží, ve které jsou pouze samostatné nebo sdružené pokoje s celkovou projektovanou ubytovací kapacitou nejvýše 20 osob, se posuzuje jako jeden požární úsek včetně únikových cest; tento požární úsek se zařazuje do II. stupně požární bezpečnosti bez ohledu na konstrukční systém. Jediná nechráněná úniková cesta (měřená od východových dveří z pokojů na volné prostranství) nesmí být delší než 20 m.“* V případě, že by HZS bylo předloženo požárně bezpečnostní řešení stavby s ubytovací kapacitou 25 osob v jednom požárním úseku, tak, jak skutečně byla ubytovací kapacita dodatečně vytvořena, HZS by nevydal souhlasné stanovisko. Požárně bezpečnostní řešení skutečného provedení stavby ovšem nebylo HZS do doby požáru předloženo, stejně tak nebyla v objektu provedena závěrečná kontrolní

prohlídka (kolaudace), tudíž HZS neměl možnost počet ubytovaných osob v jednom požárním úseku regulovat a posoudit požární odolnost jediné nechráněné únikové cesty v případě ubytovaných osob, převyšujících deset.

Jiné okolnosti nezbytné pro zjištění příčiny vzniku požáru: Jiné okolnosti nebyly zjištěny.

Závěr: Požár hlavní budovy ve Zlatém údolí byl telefonicky ohlášen Krajskému operačnímu a informačnímu středisku Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje. Na místo požáru byla vyslána zásahová jednotka stanice Mnichovo Hradiště s technikou CAS 32 T815, OA Š Fabia, CAS 15 MB Atego, stanice Mladá Boleslav s technikou AZ 37 IVECO, OA Škoda Fabia, CAS 32 T815, OA Citroen Jumper, VEA Škoda Yeti, Autobus Crossway, CAS 27 Scania, PPLA MB Vario 618 D, OA Peugeot 107, stanice Kladno s technikou VEA Ford Transit, OA Peugeot, stanice Mělník s technikou PPLA MB Sprinter, stanice Nymburk s technikou AZ 30 MAN METZ, OA Škoda Fabia, HZS podniku Škoda auto a.s. s technikou PHA 40 Scania, JSDH obce Kněžmost s technikou CAS 32 T815, CAS k25 LIAZ, OA Ford Transit, JSDH obce Dolní Bousov s technikou CAS 32 T815, JSDH obce Mladá Boleslav – Podlázky s technikou CAS 15 Scania, JSDH obce Sobotka s technikou CAS 16 MAN, JSDH obce Mnichovo Hradiště s technikou CAS 32 T815, JSDH obce Březno s technikou CAS 32 T815, JSDH obce Kosmonosy s technikou CAS 20 T815, JSDH obce Bakov nad Jizerou s technikou CAS 32 T815. Těmito silami a prostředky byla provedena konečná likvidace požáru. Výše škod a uchráněných hodnot, uvedených v tomto Odborném vyjádření, je pouze odhadnutá a slouží pro potřeby statistiky. Případ vzniku požáru je ve spolupráci vyšetřován PČR SKPV Mladá Boleslav, pod č.j. KRPS-196935/TČ-2015-010771.